

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

MANİSA KULA BELEDİYESİ

2023 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2024

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	11
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	12
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	15
7. DENETİM BULGULARI.....	15

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kula Belediyesi Personel İstihdamı	4
Tablo 2: Birim Bazında İstihdam Edilen Personel Listesi	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	5
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	6
Tablo 5: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	7
Tablo 7: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	8
Tablo 8: Kula Belediyesinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket	8
Tablo 9: Maddi Duran Varlıklar ile Amortismanlarının Uyumsuzlukları Tablosu	24
Tablo 10: Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço Arasındaki Farklar	28
Tablo 11: Gelir Kalemleri Tahsilat-Tahakkuk Oranı.....	33
Tablo 12: Doğrudan Temin ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımları.....	54

KISALTMALAR

AŞ	: Anonim Şirket
ÇTV	: Çevre Temizlik Vergisi
EKAP	: Elektronik Kamu Alımları Platformu
KDV	: Katma Değer Vergisi
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KDV	: Katma Değer Vergisi
MASKİ	: Manisa Su ve Kanalizasyon İdaresi
LTD. ŞTİ.	: Limited Şirket
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	: Türk Lirası
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
ÜFE	: Üretici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Taşınmazların Envanterinin Çıkarılmaması ve Cins Tashihleri ile Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması
2. Tahsisli Kullanılan ve Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi
3. Maddi Duran Varlıklara İlişkin Amortismanların Doğru Ayrılmaması
4. Taşınmaz Satış İşlemlerinin Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılması
5. Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço'nun Uyumlu Olmaması ve Taşınır Ambarının Kurulmaması
6. Bilgisayar Yazılım Programları ve Benzeri Nitelikteki Hak ve Yetkilerin Haklar Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Bazı Belediye Gelirlerinde Tahsilat Oranının Düşük Olması
2. İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuku Yapılmayan Mükelleflerin Bulunması
3. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyet Yürüten İşletmeler Bulunması
4. Belediye Sınırları İçinde Çıkarılan Maden Suyundan Kaynak Suyu Harcı Alınmaması
5. Belediye Taşınmazının Protokolle Kiraya Verilmesi
6. Bazı Taşınmazların On Yıldan Fazla Süreyle Kiraya Verilmesi ve Kira Sürelerinin İhale Yapılmaksızın Encümen Kararıyla Uzatılması
7. Taşınmazların Tahmini Kira Bedellerinin Tespitinde Rayiç Bedelin Esas Alınmaması ve Kira Bedellerinde Güncellenmelerin Yapılmaması
8. Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması

9. Doğrudan Temin ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması ve Doğrudan Temin Alımlarının Elektronik Kamu Alım Platformuna Kaydedilmemesi

10. Manisa Büyükşehir Belediyesi Tarafından İdareye Aktarılması Gereken Kazı Bedellerinin Takip Edilmemesi

11. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Hatalı Hesapta Muhasebeleştirilmesi

12. Parkların Aydınlatma Abone Grubundan Tarifelendirilmemesi ve Genel Aydınlatma Kapsamındaki Tesislerin Elektrik Dağıtım Şirketine Devredilmemesi

13. Belediyenin Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi, Belge, Karar ve Raporlarının İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Mahalli idareler" başlıklı 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Kula Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği görev, yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir. Bununla birlikte görev, yetki, imtiyaz ve sorumlulukları diğer ilgili kanun ve yönetmeliklerde de düzenlenmiştir.

Kula, 04.09.1957'de Manisa iline bağlı bir ilçe olmuştur. 06.12.2012 tarihli ve 6360 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 30.03.2014 tarihinden itibaren Büyükşehir Belediyesine bağlı bir ilçe belediyesi statüsüne geçmiş ve ilçeye bağlı 2 belde ve 51 köy, mahalle statüsü alarak Kula merkeze dâhil olmuştur. Bunlara ilçe merkezinde yer alan 7 mahalle de eklenince toplam mahalle sayısı 60'a yükselmiştir. Kula'da 7 merkez, 53 kırsal mahalle ve 196 bağlısı toplam 256 yerleşim yeri vardır. İlçenin nüfusu 2022 yılına göre 43.227'dir. Kula Belediyesi, mahalli idareler bütçesine tabi, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir.

03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Görev ve Sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracağı bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un "Belediyenin Yetkileri ve İmtiyazları" başlıklı 15'inci

maddesinde ise belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

5216 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde, büyükşehir belediyelerinin ve büyükşehir ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri ayrıntılı bir şekilde sayılmıştır. Söz konusu görev ve yetkiler genel olarak 5393 sayılı Kanun'da belirtilen görev ve yetkilerin paylaşımından ibarettir. Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyonun büyükşehir belediyesi tarafından sağlanması da hüküm altına alınmıştır. Büyükşehir belediyelerinin, kendi sınırları içerisinde yer alan ilçe belediyelerinin imar uygulamalarını denetleme yetkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri hakkında 5393 sayılı Kanun'da yer verilen yetki, imtiyaz ve muafiyetlerin geçerli olduğu da mezkûr Kanun'da belirtilmiştir.

Belediye; kanun ve kararnamelerle verilen yetkiler çerçevesinde yönetmelik çıkarmak; belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek; gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek; özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak gibi belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak yetki ve imtiyazlara haizdir.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre ilçe belediyesinin organları; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanıdır. Kula Belediyesinin karar organı olan Kula Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 15 Meclis Üyesinden oluşmaktadır.

Kula Belediyesinin teşkilat yapısında, 14 müdürlük ve hukuk birimi doğrudan Başkana bağlı olarak belirlenmiştir. Belediyede atanan ya da meclis üyeleri arasından görevlendirilen başkan yardımcısı bulunmamaktadır.

Belediyede 14 birim müdürlüğü bulunmakta, ancak 12 birim müdürlüğü aktif olarak faaliyet göstermektedir. Bunlar, Yazı İşleri Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü, Destek Hizmetleri Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü, Temizlik İşleri Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Muhtarlık İşleri Müdürlüğü ile Dış İlişkiler Müdürlüğüdür.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört adet belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Mahalli İdarelerde personel istihdamı 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlk ve Standartlarına Dair Yönetmelik*" esaslarına göre gerçekleştirilmektedir.

Bu Yönetmelikle, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile belediye ve il özel idarelerinin üye oldukları mahalli idare birliklerinde istihdam edilen memur, sözleşmeli personel, sürekli işçi ve geçici iş pozisyonlarında çalıştırılan personelle ilgili ilk ve esaslar belirlenmiştir.

696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümleri uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 04.12.2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlardan Kararnamede yazılı şartları taşıyanları Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikle belirlenen ilke ve esaslara tabi olmadan çalıştırılabilmektedir.

Belediyenin 657 sayılı Kanun'a tabi 49 memur, 4857 sayılı Kanun'a tabi 4 işçi olmak üzere 53 personeli olup 128 kişi de 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında şirket elemanı olarak görev yapmaktadır. Sözleşmeli personel ve geçici işçi yoktur.

Belediyenin norm kadro sayısı ve çalışan sayısına ilişkin bilgiler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Kula Belediyesi Personel İstihdamı

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	142	49
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	6	4
Geçici İşçi	-	-
Toplam	148	53
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	128

Belediyenin hizmet birimleri ve bu birimlerde görevli personel ile ilgili bilgi aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: Birim Bazında İstihdam Edilen Personel Listesi

Birimler	Teknik Personel	İdari Personel	Kadrolu İşçi	696 Sayılı KHK Kaps. Çalışan	Toplam
Mali Hizmetler Müdürlüğü	4	3			7
İnsan Kaynaklar Eğitim Müdürlüğü		1			1
Yazı İşleri Müdürlüğü	3	2			5
Zabıta Müdürlüğü	1	5	1		7
İmar ve Şehircilik Müdürlüğü	7				7
Temizlik İşleri Müdürlüğü		1		63	64
Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü		5			5
Dış ilişkiler Müdürlüğü	1				1
Basın Yayın ve Halkla İ. Müdürlüğü	3				3
Fen İşleri Müdürlüğü	5	1	3	48	57
Destek Hizmetleri Müdürlüğü	4	2		17	23
Muhtarlık İşleri Müdürlüğü		1			1
Toplam	28	21	4	128	181

1.3. Mali Yapı

Mahalli idareler bütçeleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesinde genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde sayılmıştır.

Kula Belediyesinin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Bütçe (TL)	Eklenen Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	12.507.000,00	-	12.900.306,32	-	25.407.306,32	23.735.301,53	1.672.004,79	-
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.581.000,00	-	950.493,31	-	2.531.493,31	2.268.029,03	263.464,28	-
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	78.042.000,00	-	54.768.866,79	5.712.703,39	127.098.163,40	117.960.698,49	9.137.464,91	-
04	Faiz Giderleri	1.910.000,00	-	-	1.083.736,06	826.263,94	498.451,91	327.812,03	-
05	Cari Transferler	2.842.000,00	-	1.867.875,68	1.050.000,00	3.659.875,68	3.421.375,57	238.500,11	-
06	Sermaye Giderleri	230.557.000,00	52.000.000,00	-	-34.396.586,94	248.160.413,06	231.860.790,45	16.299.622,61	-
07	Sermaye Transferleri	1.061.000,00	-	6.939.000,00	-	8.000.000,00	8.000.000,00	-	-
08	Borç Verme	-	-	-	-	-	-	-	-
09	Yedek Ödenek	36.500.000,00	-	-	35.183.515,71	1.316.484,29	-	1.316.484,29	-
Toplam		365.000.000,00	52.000.000,00	77.426.542,10	77.426.542,10	417.000.000,00	387.744.646,98	29.255.353,02	-

Belediyenin 2023 mali yılı bütçesi ile 365.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup, yıl içinde 52.000.000,00 TL ek bütçe verilmiş ve 77.426.542,10 TL eklene-düşülen ödenekle birlikte 2023 yılı ödenek toplamı 417.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 387.744.646,98 TL bütçe gideri yapılmış, 29.255.353,02 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	34.270.000,00	22.829.198,44	948,00	22.828.250,44	66,61
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	20.670.000,00	30.041.117,74	-	30.041.117,74	145,33
04- Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	227.690.000,00	95.472.318,98	-	95.472.318,98	41,93
05- Diğer Gelirler	114.610.000,00	101.678.166,97	1.000,00	101.677.166,97	88,72
06- Sermaye Gelirleri	20.360.000,00	-	-	-	-
08-Alacaklardan Tahsilat	-	-	--	-	-
09- Red ve İadeler	-600.000,00	-	-	-	-
Toplam	417.000.000,00	250.020.802,13	1.948	250.018.854,13	59,96

(*) Bütçe başlangıç gelir tahmini 365.000.000,00 TL olarak çıkarılmıştır.

(**) Ek ödenek için karşılık gösterilen gelir tutarı dâhil edilmiş haliyle, Belediyenin "Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetveli"ne göre hazırlanmıştır.

Buna göre, 2023 yılında net bütçe geliri %59,96 seviyesinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirleri %66,61; Alınan bağış ve yardım gelirleri %41,93; Diğer gelirler %88,72; Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %145,33; Sermaye gelirleri %0 ve alacaklardan tahsilat %0 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç+ Ek) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	12.507.000,00	23.735.301,53	189
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	1.581.000,00	2.268.029,03	143
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	78.042.000,00	117.960.698,49	151
04-Faiz Giderleri	1.910.000,00	498.451,91	26
05-Cari Transferler	2.842.000,00	3.421.375,57	120
06-Sermaye Giderleri	282.557.000,00	231.860.790,45	82
07-Sermaye Transferleri	1.061.000,00	8.000.000,00	754
08-Borç Verme	-	-	-
09-Yedek Ödenek	36.500.000,00	-	-
Toplam	417.000.000,00	387.744.646,98	92,98

(*) 365.000.000,00 TL başlangıç ödeneği öngörülmüş olup 2023 yılı ödenek toplamı 417.000.000,00 TL olmuştur.

2023 yılında bütçe giderleri %92,98 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri %189; Sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri %143; Mal ve hizmet alım giderleri

%151; Faiz giderleri %26; Cari transferler %120; Sermaye giderleri %82; Sermaye transferleri %754 olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 6: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	6.934.871,82	11.305.780,79	22.829.198,44	63,03	101,93
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	14.076.311,77	8.967.819,10	30.041.117,74	-36,29	234,99
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	5.904.589,48	66.504.019,65	95.472.318,98	1026,31	43,56
Diğer Gelirler	28.408.204,93	58.799.849,10	101.678.166,97	106,98	72,92
Sermaye Gelirleri	-	-	-	-	-
Toplam	55.323.978,00	145.577.468,64	250.020.802,13	163,14	71,74
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	-	-	-	-	-
Net Toplam	55.323.978,00	145.577.468,64	250.020.802,13	163,14	71,74

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre 104.443.333,56 TL'lik (%71,74) artış göstermiştir. Bu çerçevede, 2023 Vergi gelirlerinde 11.523.417,65TL (%101,93); Teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 21.073.298,64TL (%234,99); Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde 28.968.299,33TL (%43,56) ve Diğer gelirlerde 42.878.317,87 TL (%72,92) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Vergi Gelirlerindeki artış yapılandırmadan dolayı tahsilatların ve imar harçlarının tahsilatının artışından kaynaklanmaktadır.

Teşebbüs ve Mülkiyet gelirlerindeki artış vatandaşların hissesinin olduğu taşınmazların ve Manisa Büyükşehir Belediyesinin devrettiği konutların satışından kaynaklanmaktadır. Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirlerdeki artışlar Zafer Kalkınma Ajansı ve Manisa Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığından gelen şartlı bağışlardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 7: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL) (A)	2022 Yılı (TL) (B)	2023 Yılı (TL) (C)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	5.959.255,67	9.907.162,04	23.735.301,53	66,24	139,58
SGK Devlet Prim Giderleri	824.190,53	1.210.371,87	2.268.029,03	46,85	87,38
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	21.530.387,80	61.943.061,41	117.960.698,49	187,70	90,43
Faiz Giderleri	2.108.823,88	1.277.553,49	498.451,91	-39,41	-60,98
Cari Transferler	1.040.727,82	2.509.788,22	3.421.375,57	141,15	36,32
Sermaye Giderleri	2.594.068,11	17.814.592,95	231.860.790,45	586,74	1201,52
Sermaye Transferleri		1.000.000,00	8.000.000,00	-	700
Borç Verme	-	-	-	-	-
Toplam	34.057.453,81	95.662.529,98	387.744.646,98	180,89	305,33

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2023 yılında 2022 yılına göre 292.082.117,00 TL (%305,33) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde, 2023 yılında Personel giderlerinin 13.828.813,49 TL (%139,58); Sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 1.057.657,16 TL (%87,38); Mal ve hizmet alım giderlerinin 56.017.637,08 TL (%90,43); Cari transferlerin 911.587,35 TL (%36,32); Sermaye giderlerinin 214.046.197,50 TL (%1201,52); ve Sermaye transferlerinin 7.000.000,00 TL (%700) arttığı görülmektedir. Faiz giderlerinin ise 779.101,58 TL (%60,98) azaldığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 201.219.415,62 TL, Faaliyet Net Geliri 299.689.051,29 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 98.469.635,67 TL olarak gerçekleşmiştir.

Belediyenin doğrudan hissedar olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 8: Kula Belediyesinin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket

Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
Kula Beşbiryerde Ulaşım Hizmetleri Yapı Çevre Planlama Proje Enerji İnş. Müş. Basın Yayın İth. İh.San. ve Tic. A.Ş.	10.000.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Kula Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri 27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir.

Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Çerçeve hesap planının genel yapısı” başlıklı 46’ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik’teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik’te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 484 ve 485’inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
  - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu

- 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile

bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu uyarınca; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından yeterli ve etkili bir iç kontrol sisteminin kurulması gerekmektedir.

Kanun uyarınca; üst yönetici kendi kurumlarının stratejik planlarının ve bütçelerinin makro düzeydeki plan ve programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, yürütülmesi ve izlenmesinden sorumludurlar ve bu sorumluluğun gerekleri harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirilecektir. Yeterli ve etkili bir kontrol sisteminin oluşturulabilmesi için; mesleki değerlere ve dürüst yönetim anlayışına sahip olunması, malî yetki ve sorumlulukların bilgili ve yeterli yöneticilerle personele verilmesi, belirlenmiş standartlara uyulmasının sağlanması, mevzuata aykırı faaliyetlerin önlenmesi ve kapsamlı bir yönetim anlayışı ile uygun bir çalışma ortamının ve saydamlığın sağlanması bakımından üst yöneticiler ile diğer yöneticiler tarafından görev, yetki ve sorumluluklar göz önünde bulundurulmak suretiyle gerekli önlemler alınmalıdır.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 31.12.2005 tarihli ve 26040 üçüncü mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 01.01.2006 tarihinde yürürlüğe giren İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’ın “İç kontrol standartları” başlıklı 5’nci maddesinde; iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Bakanlık tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce, görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

26.12.2007 tarihli ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile iç kontrolün; “kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri,

bilgi ve iletişim ile izleme” bileşenleri temelinde, standartlar ve sağlanması gereken genel şartlar belirlenmiş ve bu alandaki çalışmaların hazırlanacak eylem planları ile izlenmesi öngörülmüştür.

Bu çerçevede Kula Belediyesinin iç kontrol sistemi, anılan Tebliğ’de yer verilen kontrol ortamı, risk değerlendirmesi, kontrol faaliyetleri, bilgi ve iletişim ile izleme bileşenleri esas alınarak değerlendirilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları aralıklı olarak yapılmaktadır.

Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmemiş ve kurum çalışanlarına duyurulmamıştır. Kurum personelinin performansını ölçmeye ve değerlendirmeye yönelik bir yapı kurulmamıştır.

Hassas Görevler Yönergesi çıkarılmamış ve birimler için hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Belediyenin, 5393 sayılı Kanun’un 41’inci maddesi hükmü gereği, stratejik plan hazırlama zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle performans programı da hazırlanmamıştır.

Kurumsal riskler ve bu risklere karşı alınabilecek önlemler belirlenmemiştir. Söz konusu risklere ilişkin Risk Oylama Formu, Risk Kayıt Formu ve Konsolide Risk Raporları idare tarafından doldurulmamıştır.

İdare iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

Her bir faaliyetin başlaması, uygulanması ve sonuçlandırılması aşamalarını içeren iş akış şemaları birimler tarafından hazırlanmamış ve personele duyurulmamıştır.

Kurum organizasyon şeması bulunmaktadır. Fakat yetki devirleri ve sınırları yazılı olarak belirlenmemiştir.

Belediyede yapılan görevlendirmelerde, “görevler ayrılığı” ilkesine uygun olarak belirli görevlerin farklı kişiler arasında dağıtılması sağlanmıştır.

Kurum tarafından risklerin belirlenmesi çalışmaları yapılmadığından risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmemiştir.

Ön Mali Kontrol Yönergesi 2023 yılında hazırlanmıştır. Bununla birlikte, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak ön mali kontrol sistemi henüz kurulmamıştır.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare Faaliyet Raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmış ve kurumun internet sitesinde yayımlanmıştır.

Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. Dolayısıyla iç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

Sonuç olarak;

Yapılan tüm açıklamalar doğrultusunda; İç kontrol sistemi yapılandırma çalışmaları henüz tamamlanmamış olmakla birlikte, makul seviyede bir iç kontrol sisteminin mevcut olduğu sonucuna varılmıştır. İç kontrol sistemi üst yönetim ve personel tarafından sahiplenilmekle birlikte, iç kontrol sisteminin geliştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Manisa Kula Belediyesi 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Taşınmazların Envanterinin Çıkarılmaması ve Cins Tashihleri ile Değerleme İşlemlerinin Yapılmaması

Belediyenin tapuda kayıtlı taşınmazlarının, “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak değer tespitinin ve cins tashihinin yapılmadığı, gerekli formların düzenlenmediği ve ilgili muhasebe hesaplarına kaydedilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “Taşınır ve taşınmaz işlemleri” başlıklı 44'üncü maddesinde kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği belirtilmiştir.

Buna istinaden Kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmal cetvellerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar, 02.10.2006 tarihli ve 26307 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 13.09.2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik” ile düzenlenmiştir.

Yönetmelik'in “Kayıt ve kontrol işlemleri” başlıklı 5'inci maddesine göre; Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınmasıdır. Kayıtların belgeye dayanması esastır. Anılan

Yönetmelik maddesinin devamında taşınmazların hangi değer üzerinden kayda alınacağı belirlenmiştir. Maddede tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden veya bu bedel belirlenemiyorsa rayiç değer üzerinden kayda alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Yönetmelik'e göre, taşınmazların rayiç değerinin; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, taşınmazların kayıtlara alınan değerinin Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenmesi gerekmektedir.

Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesine göre, taşınmazların; söz konusu Yönetmelik eklerinde gösterilen Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formunda, Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formunda, Orta Malları Formunda, Genel Hizmet Alanları Formunda, Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazılarak kaydının tutulması; Taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerce hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilmesi; mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek Yönetmelik ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulması; İcmal cetvellerinde, kayıt planında belirtilen unsurların her biri için bir satır ayrılması ve bu taşınmazlara ilişkin adet ve yüz ölçüm toplamalarının belirtilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesi (b) bendinde; cins tashihi, binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmelik'in "Cins tashihlerinin yapılması" başlıklı 10'uncu maddesine göre: kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınacak olup kamu idareleri taşınmazların cins tashihi için gerekli işlemleri yapacaklardır. Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihi ile ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin mali yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanacaktır.

Ayrıca, ilgili Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesine göre, kamu idarelerinin taşınmazlarının 31.12.2017 tarihine kadar envanter işlemlerinin tamamlanması ve kayıt altına alınması işlemlerinin bitirilmesi gerekmektedir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde de taşınmazlar hakkında Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümleri doğrultusunda, bu maddede belirtilen esaslara göre işlem yapılacağı belirtildikten sonra Yönetmelik'in 188 ile 193'üncü maddeleri arasında taşınmaz varlıklara ilişkin işlemler muhasebe ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır.

Maddeye göre, edinilen maddi duran varlıkların, maliyet bedeli ile hesaplara alınması, bu Yönetmelik'in yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olup hesaplarda yer almayan maddi duran varlıklardan envanter ve değerlemesi yapılanların ise muhasebe birimlerince ilgili maddi duran varlık hesabı ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 08.01.2018 tarihli ve 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Yönetmelik ile değiştirilen ve 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren "Maddi duran varlıkların kayıt değerleri" başlıklı 26'ncı maddesine göre, gerek yatırım ve gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirilmesi, herhangi bir maliyet yüklenilmeksizin edinilen maddi duran varlıkların ise gerçeğe uygun değeriyle muhasebeleştirilmesi, varlığın gerçeğe uygun değeri bilinmiyorsa idarece tespit edilen değerinin esas alınması gerekmektedir.

Maddi duran varlıkların tamamının gerçek bedeli ve değeri üzerinden muhasebeleştirilmesi esas olduğundan, envanteri tam çıkarılamayan ve değerlemesi yapılmayan maddi duran varlık kayıtları gerçeği yansıtmayacak, mali tablo ve raporlarda gerçek bilgileri ve değerleri ile yer almayacaktır. Tüm maddi duran varlıkların envanteri çıkarılıp, değerlemesi yapılmadığı takdirde 500 Net Değer Hesabı da gerçek değerini göstermeyecektir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 306'ncı maddesinde, 500 Net Değer Hesabıyla ilgili olarak;

"Bu hesap, hesaplarda kayıtlı varlıklar toplamı ile yabancı kaynaklar, değer hareketleri, yeniden değerlendirme farkları, geçmiş yıllar olumlu-olumsuz faaliyet sonuçları ve dönem faaliyet sonuçları toplamı arasındaki fark; hesaplarda kayıtlı olmayan varlık ve yabancı kaynaklardan kaydi envanteri yapılarak hesaplara alınanlar ile özkaynaklar ana hesap

---

grubundaki diğer hesaplarda kayıtlı tutarlardan bu hesaba aktarılmasına karar verilenlerin izlenmesi için kullanılır.

Envanteri yapılan varlık karşılıkları bu hesaba alacak, ilgili varlık hesabına borç kaydedilir." denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; envanteri yapılmayan varlıklar için karşılık ayrılıp taşınmaz hesaplarına alacak yazılması mümkün olmadığından, bu hesaplarda bulunan kayıtlı tutarlar gerçek değerini göstermeyecektir. Dolayısıyla taşınmazlara ilişkin olarak envanter ve değerlendirme işlemlerinin yapılması, mali tabloların doğru ve tam bilgi üretebilmesi için önem arz etmektedir.

Kula Belediyesinin 2023 yılı Kesin Mizan cetveli ve taşınmaz kayıtları ile Kula Tapu Müdürlüğünden yazı ile temin edilen verilerin incelenmesi sonucunda;

Belediye adına tapuda kayıtlı 1.367 taşınmazının “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak kayıtlarının yapılmadığı, Yönetmelik eki formlar konsolide edilerek taşınmaz icmal cetvelinin oluşturulmadığı görülmüştür. Bu form ve cetvellerin düzenlenmemiş olması taşınmazlara ilişkin envanter ve muhasebe kayıtlarının takibatının yapılmasını güç kılmaktadır. Yine Belediye mülkiyetinde bulunan taşınmazlar için cins tashihleri yapılarak değer tespit çalışmalarının 2023 yılında henüz yapılmadığı görülmüştür.

Söz konusu durum Belediyenin 2023 yılı mali tablolarındaki 25 maddi duran varlıklarını doğruluğunu ve güvenilirliğini önemli boyutta etkilemektedir. Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazlarla ilgili işlemlerin tamamlanmaması mali tablolara etkisi bakımından bilançoda maddi duran varlıkları içerisinde yer alan 250 Arazi ve Arsalar, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar Hesaplarının kayıt ve tutar olarak gerçeği yansıtmamasına neden olmaktadır.

Kurum taşınmaz envanterinin sağlıklı bir şekilde yapılarak, tapuda kayıtlı olan taşınmazların değer tespit ve cins tashihi işlemlerinin yapılması, anılan Yönetmelik hükümleri doğrultusunda ilgili form ve cetvellerde kayıt altına alınması ve bu kayıtların muhasebe sistemine tam ve doğru şekilde aktarılması gerekmektedir.

BULGU 2: Tahsisli Kullanılan ve Tahsis Edilen Taşınmazların Varlık Hesaplarında İzlenmemesi

Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmazlardan diğer kurum ve kuruluşlara tahsis edilenler ile kamu idarelerince Belediyeye tahsisli olarak kullanılan taşınmazların ilgili varlık hesaplarında izlenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 47'nci maddesinde, kamu idarelerinin, kanunlarında belirtilen kamu hizmetlerini yerine getirmek amacıyla mülkiyetlerindeki taşınmazları birbirlerine tahsis edebileceği hüküm altına alınmıştır. Benzer bir düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 75'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile belediyelerin kendilerine ait taşınmazları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak kamu kurum ve kuruluşlarına devredebileceği veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebileceği şeklinde yapılmıştır.

Bu doğrultuda tahsis işleminin konusu olan taşınmaz mallar, kamu hizmetinin ifası amacıyla ilgili kamu idaresinin kullanımına bırakıldığından tahsis yapan ve yapılan idarelerin, bu varlıkları tam ve doğru olarak raporlanmasını teminen tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi gerekir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 130, 131 ve 132'nci maddeleri ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 188, 189, 190, 191, 192 ve 193'üncü maddelerinde tahsis edilen taşınmazların niteliklerine göre, 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252 Binalar Hesabında izleneceği belirtilmiştir. Bu amaçla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yardımcı hesaplar oluşturulmuş ve tahsislerin durumuna göre tesis edilen 02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar ve/veya 03.Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar yardımcı hesaplarında kamu idaresince takip edileceği hükmüne yer verilmiştir.

27.05.2016 tarihli ve 29724 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, "Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna İlişkin İşlemler" başlıklı 187'nci maddesinde, "*Kamu idaresinin mülkiyetinde olan taşınmazlardan diğer kamu idarelerine tahsis edilenler ve kamu idarelerince tahsisli olarak kullanılanlar yardımcı hesaplar itibarıyla izlenir. Taşınmazların tahsisinin kaldırılmasına karar verilmesi halinde taşınmazı tahsis eden idare ile taşınmazın tahsis edildiği idarenin muhasebe hizmetlerini yürüten muhasebe birimleri tarafından tahsise ilişkin muhasebe kayıtları*

kapatılır” hükmü yer almaktadır.

Mezkûr Yönetmelik'in, 250 Arazi ve Arsalar Hesabının işleyişinin anlatıldığı 189'uncu maddesinde, tahsise konu edilen arazi ve arsaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 250 Arazi ve Arsalar Hesabına alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği; 252 Binalar Hesabının işleyişinin anlatıldığı 193' üncü maddesinde ise tahsise konu edilen binaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği, ayrıca varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Bu amaçla Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yardımcı hesaplar yer verilen yardımcı hesaplara göre; İdarenin tahsis ettiği taşınmazlar için ilgisine göre; 250.02, 251.02 ve 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar, 500.11 Tahsis Edilen Taşınmazlar ile 500.13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarları Hesaplarının kullanılması gerektiği kayıt altına alınmaktadır. İdarenin tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar için ise; 250.03, 251.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar hesabının kullanılacağı hüküm altına alınmaktadır.

Yine 27.04.2015 tarihli ve 4167 sayılı Muhasebat Genel Müdürlüğü yazısında, herhangi bir taşınmazı tahsisli kullanan ve kullandıran kurumların muhasebe kayıtlarını nasıl gerçekleştireceğine dair açıklamalar yapılmış ve örneklere yer verilmiştir. Aynı yazıda “1.3.Tahsis işleminin muhasebeleştirilmesi” başlığı altında;

“Taşınmaz maliki kamu idaresi tarafından tahsis işlemine ilişkin belgeler muhasebe birimine verildiğinde; 500-Net Değer Hesabına (11.Tahsis Edilen Taşınmazlar) borç, ilgisine göre 250-Arazi ve Arsalar Hesabı, 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı veya 252-Binalar Hesabına (02.Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar) alacak; varsa taşınmaza ilişkin amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, 500-Net Değer Hesabına (13.Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarı) alacak kaydedilecektir. Bu kayıtlar taşınmazın mülkiyet kayıtlarının bulunduğu muhasebe birimlerinde yapılacaktır.

...”

hükmüne yer verildiğinden, taşınmaz tahsis eden ya da taşınmaz tahsisi sağlanan her iki taraftaki idarelerin muhasebe kayıtları açısından, 500 Net Değer Hesabı ve 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının tahsis işleminin sonuçlarından etkilendiği açıktır.

Diğer taraftan 10.10.2006 tarihli ve 26315 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik'in "Tahsisli taşınmaza ilişkin giderler" başlıklı 7'nci maddesinin;

"(1) Tahsisli taşınmazlarla ilgili olarak harcamalara katılma payı da dâhil olmak üzere her türlü mali yükümlülükler ve diğer giderler, tahsis yapılan kamu idaresi tarafından ödenir."

hükmü uyarınca da tahsisli taşınmazlar ile ilgili her türden giderin tahsis yapılan kurum tarafından karşılanması; dolayısıyla da muhasebe kayıtlarının, tesis edilen bu işlemlere göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle tahsisli taşınmazların tahsis bilgisinin muhasebe kayıtlarında ilgili yardımcı hesaplarda belli edilmesi, idarenin tahsise konu taşınmazları üzerindeki mali yükümlülükleri açısından anlam kazanmaktadır.

Yapılan incelemede; 250 Arsa ve Araziler Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesabına ait 02 ve 03 kodlu yardımcı hesaplar ile birlikte 500 Net Değer Hesabına ait 11, 12 ve 13 kodlu yardımcı hesapların kullanılmaması nedeniyle Belediye tarafından diğer kurumlara tahsis edilen 1 adet taşınmazın ve Belediyeye tahsis edilen 6 adet taşınmazın, muhasebe kayıtlarında izlenmediği tespit edilmiştir.

Tahsis edilen ve tahsisli kullanılan taşınmazların muhasebeleştirilmemesi sonucunda, Belediyenin 2023 yılı Bilançosunda, 250.02/250.03 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251.02/251.03 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252.02./252.03 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 500.11/12/13 Net Değer Hesabı itibarıyla varlıkların tahsis yapılan idarelerce belirlenmesi gereken gerçeğe uygun değerleri (rayiç değer) toplamı kadar hataya dolayısıyla mali tablonun doğru ve güvenilir bilgi sunmamasına neden olunmuştur.

Sonuç olarak, Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmazlardan diğer kurum ve kuruluşlara tahsis edilenler ile kamu idarelerince Belediyeye tahsisli olarak kullandırılan taşınmazların muhasebe kayıtlarında izlenmesi sağlanmalıdır.

BULGU 3: Maddi Duran Varlıklara İlişkin Amortismanların Doğru Ayrılmaması

Belediye varlıklarına ilişkin amortisman ayırma işlemlerinin mevzuata uygun olmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi Duran Varlıklar "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 187'nci maddesinde, bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için

amortisman ayrılacağı, bu Yönetmelik kapsamına dâhil kamu idarelerince muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan hangilerinin amortismanına tabi tutulacağı ve bunlara ilişkin uygulanacak amortisman süre, yöntem ve oranları ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenen esas ve usullerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına ilişkin "Hesabın niteliği" başlıklı 202'nci maddesinde de bu hesabın, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılacağı; "Hesabın işleyişi" başlıklı 203'üncü maddesinde ise maddi duran varlıklar hesapları için ayrılan amortisman tutarlarının yılsonunda bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir. Bu durumda, maddi duran varlıkların her biri için ayrılan amortismanın Yönetmelik'te belirtilen şekilde muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 Sıra No'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranları belirlenmiştir.

Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payına tabi tutulan varlıkların değeri" başlıklı 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olduğu, maliyet bedelinin ise, bir varlığın satın alınması, üretilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamından oluştuğu açıklanmıştır.

Söz konusu Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi" başlıklı 5'inci maddesinde de duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yönteminin uygulanacağı, bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payı, varlığın yararlanma süresine göre Genel Tebliğ Eki-1'de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılacağı izah edilmiştir.

Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde; "Amortisman ve tükenme payı süresi, duran varlıkların aktife girdiği yıldan başlar. Bu sürenin yıl olarak hesaplanması için "1" rakamı bu Tebliğ ekinde belirtilen, varlığın yararlanma süresine göre belirlenmiş orana bölünür. (Örnek: $1/0,20 = 5$ yıl; $1/0,025 = 40$ yıl)" denilmektedir.

Anılan Genel Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payının muhasebeleştirilmesi" başlıklı 8'inci maddesinde ise, ayrılan amortisman ve tükenme paylarının 630 Giderler Hesabına borç, ilgisine göre 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı, 278 Birikmiş Tükenme Payları Hesabı veya 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği belirtildikten sonra, "Amortisman tabi duran varlıkların deftere kaydedilmesi" başlıklı 9'uncu maddesinde, amortisman tabi her bir varlığın Duran Varlıklar Amortisman Defterine kayıt usulleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Kamu idaresinin mülkiyetindeki varlıkların amortisman ve tükenme payı süre ve oranları ise, Genel Tebliğ'e ekli Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde gösterilmiştir.

Sözü edilen Genel Tebliğ hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, bir varlığın amortismanının ancak varlığın maliyet bedeli kadar olabileceği anlaşılmaktadır. Öte yandan amortisman tabi varlıklar için, varlığın maliyet bedeline ulaşıncaya kadar her yıl amortisman ve tükenme payının ayrılması gerekir.

Oysa, Belediyenin varlık hesapları ile amortisman ve tükenme payları hesapları incelendiğinde, bazı varlıklar için hiç amortisman ayrılmadığı, bazı varlıklar içinse varlığın maliyet değerinin üzerinde amortisman ayrıldığı anlaşılmıştır.

Örneğin Belediyenin bilançosunda yer alan 255 Demirbaşlar Hesabının 255.99.01.. kodundaki Seyyar Kulübe, Kabin, Büfe ve Kafesler alt hesabında toplam 4.130,00 TL varlık değeri bulunmasına rağmen 251.xx.09.01.bunlar için hiç amortisman ve tükenme payı ayrılmadığı görülmektedir. Diğer yandan, 251 hesabın 251.xx.09.01 kodundaki Su Kuyuları alt hesabında 360.000,00TL lira varlık değeri bulunmasına rağmen, bunlar için ayrılan amortisman tutarı 420.000,00 TL'dir. Yani varlık değerinden 60.000,00 TL daha fazla amortisman ve tükenme payı ayrılmıştır. Aynı şekilde 51.xx.04.00 kodundaki Kanalizasyon Hatları hesabında hiç varlık değeri kaydedilmediği halde 100.000,00 TL amortisman ayrılmıştır.

251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının 251.xx.19.00 kodundaki maden ocakları, 255 Demirbaşlar Hesabının 255.06.01 kodundaki Etnografik Eserler, 255.06.04. kodundaki Güzel Sanat Eserleri ve 255.06.05 kodundaki Kitap, Belge, El Yazmaları ve Nadir Eserler amortisman tabi olmadığı, amortisman değerinin "0" olması gerektiği halde, bu varlıklar için de amortisman ayrıldığı görülmüştür

Bunun gibi varlık değeri ile amortisman ve tükenme payı tutarsızlıkları bulunan varlıklara ilişkin genel tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 9: Maddi Duran Varlıklar ile Amortismanlarının Uyumsuzlukları Tablosu

Hesap Kodu Tüm Düzeyler	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri	Amortismanların Toplam Değeri	Fark
251....01.00.	Boru Hatları	0,00	5.000,00	-5.000,00
251....04.00.	Kanalizasyon Hatları	0,00	100.000,00	-100.000,00
251...09.01.	Su Kuyuları	360.000,00	420.000,00	-60.000,00
251...16.06.	Yolcu Terminalleri (Otogarlar)	0,00	10.000,00	-10.000,00
251....19.00.	Maden Ocakları	2.307.600,00	0,00	2.307.600,00
253.03.04..	Ölçüm, Tartı, Çizim Cihazları ve Aletleri	1,00	2,00	-1,00
254.01.01..	Otomobiller	123.886,10	179.029,47	-55.143,37
254.01.02..	Yolcu Taşıma Araçları	29.605,25	29.606,25	-1,00
255.01.01..	Döşeme Demirbaşları	27.665,92	36.515,92	-8.850,00
255.01.02..	Temsil ve Tören Demirbaşları	21.270,64	23.536,76	-2.266,12
255.01.03..	Koruyucu Giysi ve Malzemeler	1.242,00	2.543,14	-1.301,14
255.02.06..	Aydınlatma Cihazları	0,00	541,62	-541,62
255.06.01..	Etnografik Eserler	5.038,20	0,00	5.038,20
255.06.04..	Güzel Sanat Eserleri	101.624,00	0,00	101.624,00
255.06.05..	Kitap, Belge, El Yazmaları ve Nadir Eserler	250,00	0,00	250,00
255.07.03..	Görsel ve İşitsel Kaynaklar	330,40	0,00	330,40
255.09.01..	Doğa Sporlarında Kullanılan Demirbaşlar	0,00	2.046,42	-2.046,42
255.10.03..	Yangın Söndürme ve Tedbir Cihaz ve Araçları	0,00	6.974,91	-6.974,91
255.99.01..	Seyyar Kulübe, Kabin, Büfe ve Kafesler	4.130,00	0,00	4.130,00

Sonuç olarak, Belediye mülkiyetindeki varlıkların amortisman ve tükenme paylarının Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 Sıra No'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği hükümlerine uygun olarak ayrılması sağlanmalıdır.

BULGU 4: Taşınmaz Satış İşlemlerinin Muhasebe Kayıtlarının Hatalı Yapılması

Belediye tarafından 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu kapsamında ihale yoluyla satışı

yapılan taşınmazların tamamının maddi duran varlık hesap grubunda kayıtlı olmadığı, satış işlemlerinin de hatalı kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "25 Maddi duran varlıklar" hesap grubuna ilişkin işlemleri düzenleyen 187'nci maddesinde; maddi duran varlıklar hakkında, Taşınır Mal Yönetmeliği ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek, ikinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde;

"Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olup hesaplarda yer almayan maddi duran varlıklardan envanter ve değerlemesi yapılanlar tahakkuk birimince bildirildikçe, muhasebe birimlerinde ilgili maddi duran varlık hesabı ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınır. Henüz kayıtlara alınmamış olan maddi duran varlıklardan herhangi bir nedenle elden çıkarılanlar, öncelikle elden çıkarma değerleriyle, ilgili maddi duran varlık hesabı ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınır."

hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in 250 Arazi ve Arsalar Hesabına ilişkin 189'uncu; 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına ilişkin 191'inci ve 252 Binalar Hesabına ilişkin 193'üncü maddelerinde; satılan taşınmazların kayıtlı değerleri üzerinden kayıtlardan çıkarılacağı ve kayıtlı bedel ile satış bedeli arasındaki olumlu/olumsuz farkların 600/630 no.lu hesaplara, satış bedellerinin ise 100 Kasa veya 102 Bankalar Hesabına ve ilgili bütçe hesaplarına kaydedileceği belirtilmiştir.

Belediyenin hesaplarının incelenmesi neticesinde, 2023 yılında satışı yapılan 12 adet taşınmazın, satış bedelleriyle "Diğer mal satışları" olarak kaydedildiği tespit edilmiştir. Taşınmazlar için 102 Banka veya 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına ve 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabına alacak kaydı yapılmış, satışı yapılan tarla, arsa ve daireler 800 Gelirler Hesabına kaydedilmiştir. Oysa anılan yönetmelik hükümlerine göre, envanteri tamamlanmamış olan taşınmazların ilgili maddi duran varlık hesabı ile net değer hesabına kaydedilmek suretiyle satış işlemlerinin yapılması gerekirdi.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının niteliğine ilişkin 89'uncu maddesinde, bu hesabın mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılacağı; 90'ıncı maddesinde ise, ilgili servislerce muhasebe

servisine bildirilen takibe alınmış alacakların, düzenlenecek muhasebe işlem fişi ile gelirlerden takipli alacaklar hesabına borç, ilgisine göre gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına alacak kaydedilerek takip kayıtlarının yapılacağı, ayrıca söz konusu takibe alma işlemlerinin ilgili servislerce gün sonuna kadar muhasebeye bildirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yukarıdaki hükümlerinden anlaşılacağı üzere, tahakkuk etmiş bir alacağın 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına aktarılabilmesi için söz konusu alacağa ilişkin ilgili servislerce takip işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

Bu husus Belediyenin 2023 yılı bilançosunda maddi duran varlıklar ile net değer hesaplarının gerçek durumu yansıtmamasına neden olmuştur.

Mali tablolar, bu haliyle, Belediyenin taşınmaz satışları hakkında güvenilir bilgi vermemektedir. Mali tabloların doğru bilgi sunmasını teminen taşınmaz satış kayıtlarının yukarıda ifade edilen mevzuat hükümleri doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

BULGU 5: Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço'nun Uyumlu Olmaması ve Taşınır Ambarının Kurulmaması

Taşınırların yönetimine ilişkin mevzuata aykırı uygulamaların bulunduğu görülmüştür.

A) Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço'nun Uyumlu Olmaması

Belediyenin 2023 yılı İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli'nde yer alan taşınırlara ilişkin tutarlar ile bilançoda yer alan taşınır hesaplarının tutarlarının uyumlu olmadığı görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun taşınır işlemlerine ilişkin hükümlerine dayanılarak çıkarılan 18.01.2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği uyarınca taşınır kayıtlarını tutmak ve mali yıl sonunda Taşınır Yönetim Hesabını düzenlemekle yükümlü kılınmışlardır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi" başlıklı 30'uncu maddesinde; taşınır kayıt yetkilileri tarafından, kamu idarelerinin muhasebe kayıtlarında ilgili stok ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen taşınırlardan, satın alma suretiyle edinilenlerin giriş işlemleri ile değer artırıcı harcamalar için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin bir nüshasının ödeme emri belgesi ekinde, muhasebe birimine gönderileceği, diğer şekillerde edinilen taşınırların girişleri ve maddi duran varlık hesaplarında izlenen

taşınırların çıkışları için düzenlenen Taşınır İşlem Fişlerinin birer nüshasının, düzenleme tarihini takip eden en geç on gün içinde ve her durumda malî yıl sona ermeden önce muhasebe birimine gönderilmesinin zorunlu olduğu, muhasebe yetkililerinin, taşınır giriş ve çıkış işlemlerine ilişkin olarak kendilerine gönderilen Taşınır İşlem Fişlerinde gösterilen tutarları II'nci düzey detay kodu itibarıyla ilgili hesaplara kaydedeceği düzenlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in "Taşınır mal yönetim hesabı" başlıklı 34'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendinde; muhasebe yetkililerinin gönderilen taşınır yönetim hesabı cetvellerindeki kayıtları muhasebe kayıtlarıyla karşılaştırıp uygunluğunu onayladıktan sonra harcama yetkilisine geri göndereceği hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile icmal cetveli" başlıklı 35'inci maddesinde; harcama birimi taşınır mal yönetim hesabı cetvellerinin öncelikle I inci düzey detay kodu itibarıyla ayrı ayrı birleştirilmek suretiyle İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli, taşınır hesap grupları itibarıyla birleştirilmek suretiyle de İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli'nin hazırlanacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Muhasebe yetkililerinin taşınır hesabına ilişkin görev ve sorumlulukları" başlıklı 8'inci maddesinde ise; muhasebe yetkililerinin, harcama birimlerinde hazırlanan Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetvelinde gösterilen tutarların muhasebe kayıtlarıyla uygunluğunu kontrol ederek onayladıktan sonra, harcama yetkilisine göndermekle görevli ve sorumlu oldukları ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden, taşınır kayıt yetkililerince düzenlenecek Taşınır İşlem Fişlerinin muhasebe birimine gönderilmesi ve muhasebe birimince de taşınırın cinsine göre ilgili hesaplara kaydedilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Harcama birimleri taşınır mal yönetim hesabı cetvellerinin birleştirilmesi suretiyle hazırlanan İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli'nin mali tablolar ile uyumlu olması gerektiği açıktır.

Ancak yapılan incelemede, Taşınır Kesin Hesap Cetvelinde yer alan devir tutarları ile taşınır işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtlarının birbiri ile uyumlu olmadığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli ile bilanço arasındaki farklar gösterilmiştir.

Tablo 10: Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço Arasındaki Farklar

İlgili Hesap	Bilanço (TL)	Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli (TL)	Fark (TL)
150-İlk Madde ve Malzeme	700.708,03	1.025.237,34	324.529,31
253-Tesis, Makine ve Cihazlar	8.314.907,65	8.318.169,96	3.262,31
254-Taşıtlar	8.328.085,83	8.313.393,83	14.692,00
255-Demirbaşlar	1.763.865,91	1.585,284,71	178.581,20

Kula Belediyesi 2023 yılı İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli incelendiğinde; 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabının bakiye toplamının 1.025.237,34 TL, 253 Tesis Makine ve Cihazlar Hesabının bakiye toplamının 8.318.169,96 TL, 254 Taşıtlar Hesabının bakiye toplamının 8.313.393,83 TL, 255 Demirbaşlar Hesabının bakiye toplamının ise 1.585,284,71 TL olduğu görülmüştür.

Belediye Bilançosu'nda ise; 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabı 700.708,03 TL, 253 Tesis Makine ve Cihazlar Hesabı 8.314.907,65 TL, 254 Taşıtlar Hesabı 8.328.085,83 TL ve 255 Demirbaşlar Hesabı 1.763.865,91 TL olarak görünmektedir.

Denetim tespitleri sonrasında, Kamu İdaresi tarafından, gerekli kontrollerin yapılmaya başlandığı, çıkışı yapılmayan demirbaşların çıkışının gerçekleştirildiği ve Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço'nun uyumlu olmasının sağlanacağı belirtilmiştir. Belediyece bulguda yer alan hususlarla ilgili gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı anlaşılmaktadır. Ancak 2024 yılında yapılan işlemlerin 2023 yılı mali tablolarına etkisi bulunmamaktadır.

Yukarıda yer verilen Tablodan da görüleceği üzere, Belediye 2023 yılı İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli ile Bilanço karşılaştırıldığında; Bilanço'da 150 İlk Madde ve Malzemeler Hesabı 324.529,31 TL eksik, 253 Tesis Makine ve Cihazlar Hesabı 3.262,31 TL eksik, 254 Taşıtlar Hesabı 14.692,00 TL fazla ve 255 Demirbaşlar Hesabı 178.581,20 TL fazla olarak görünmektedir.

Belediye harcama birimlerinde fiili envanterleri yapılarak konsolide edilen 2023 Yılı Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli'nde kaydedilmiş olan tutarlar ile yukarıda belirtilen hesaplara ilişkin muhasebe kayıtları tutarlarının birbirini tutmaması sonucu Belediye mali tabloları ile Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli gerçek durumu yansıtmamaktadır.

B) Taşınır Ambarlarının Kurulmaması

Belediye tarafından Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine tamamiyle uyulmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nde kaynağına ve edinme yöntemine bakılmaksızın kamu idarelerine ait taşınır malların kaydı, muhafazası ve kullanımı ile yönetim hesabının verilmesi, merkez ve taşrada taşınır yönetim sorumlularıyla bunlar adına görev yapacak olanların belirlenmesi ve kamu idareleri arasında taşınırların bedelsiz devri ile tahsisine ilişkin esas ve usuller hüküm altına alınmıştır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinin (değişik: 14/3/2016-2016/8646 K.) birinci fıkrasının (a) bendinde, "*bu Yönetmeliğin uygulanmasında; ambar, kamu idarelerine ait taşınırların kullanıma verilinceye kadar veya kullanımdan iade edildiğinde muhafaza edildiği yer*" olarak tarif edilmiştir.

Yönetmelik'in "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinin 4'üncü fıkrasının (a) bendinde, harcama birimince edinilen taşınırlardan muayene ve kabulü yapılanları cins ve niteliklerine göre sayarak, tartarak, ölçerek teslim almak, doğrudan tüketilmeyen ve kullanıma verilmeyen taşınırları sorumluluğundaki ambarlarda muhafaza etmek, taşınır kayıt yetkililerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Yapılan incelemede, Belediyede taşınır ambarının olmadığı tespit edilmiştir.

Belediyenin Taşınır Mal Yönetmeliği'nde belirtilen esas ve usulleri yerine getirerek, taşınır ambarını kurması gerekmektedir. Taşınır mal yönetiminin mevzuatına uygun yürütülmesi İdarenin taşınır kontrol süreçlerini etkin yönlendirmesi açısından önemlidir.

Sonuç olarak, tesis, makine ve cihazlar ile demirbaş niteliğine haiz bazı duran varlıkların muhasebe kayıtlarının yapılması ve taşınırların yönetiminde Taşınır Mal Yönetmeliği'nde yer alan esas ve usullere uyulması gerekmektedir.

BULGU 6: Bilgisayar Yazılım Programları ve Benzeri Nitelikteki Hak ve Yetkilerin Haklar Hesabında İzlenmemesi

Belediyenin faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan, herhangi bir maddi duran varlıkla bağlantısı kurulmayan yazılım lisansları, program güncellemeleri ve benzeri nitelikteki varlıkların 260 Haklar Hesabı yerine, doğrudan

gider kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi olmayan duran varlıklar “Hesap grubuna ilişkin işlemler” başlıklı 209'uncu maddesinde, edinilen maddi olmayan duran varlıkların maliyet bedeli ile hesaplara alınacağı; 260 Haklar Hesabının niteliğini açıklayan 210'uncu maddesinde, bu hesabın bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in 260 Haklar Hesabının işleyişini açıklayan 211'inci maddesinde, bütçeye gider kaydıyla edinilen hakların bir taraftan bu hesaba borç, kesintilerin ilgili hesaba, ödenecek tutarın 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak kaydedilmesi gerektiği; 214'üncü maddesinde ise; hakların maliyet bedellerinin, kullanılacakları süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının kullanılması gerektiği ifade edilmiştir

Aynı Yönetmelik'in 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı niteliğinin belirtildiği 190'ıncı maddesinde ise bu hesabın, maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılacakları süre içerisinde yok edilmesini izlemek için kullanılacağı düzenlenmiştir.

Ayrıca 04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliği'nin (Sıra No: 47) “Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları” başlıklı 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında; maddi olmayan duran varlıklar ve özel tükenmeye tabi varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu belirtilmiştir.

2023 Yılı Kesin Mizan Cetveli ve yevmiye kayıtlarının incelenmesi sonucunda; ... A.Ş.'den yapılan Oracle Altyapı Lisansı, Data Center Lisansı gibi herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan yazılım lisansları, telif hakları ve benzeri nitelikteki hak ve yetkilere ilişkin harcamaların 260 Haklar Hesabına kaydedilmeyip doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedildiği, dolayısıyla 260 Haklar Hesabında takip edilmeyen bu varlıkların yıl sonunda amortisman kayıtlarının da yapılmadığı tespit edilmiştir.

Bilgisayar yazılım lisanslarının 260 Haklar Hesabına kaydedilmesi gerekirken, doğrudan 630 Giderler Hesabına kaydedilmiş olması, bu hesapların ve 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının gerçek değerleriyle mali rapor ve tablolarda yer almamasına yol açmıştır.

Açıklandığı üzere herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve kurumun belli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği yazılım programları ve benzeri nitelikteki hak ve yetkiler ile bunların güncellenmesine ilişkin harcamaların 260 Haklar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bazı Belediye Gelirlerinde Tahsilat Oranının Düşük Olması

Belediyenin tahakkuk ettirdiği bazı gelir kalemlerinin tahsilat oranının düşük olduğu görülmüştür.

Tahakkuku yapılan bina, arsa, arazi, çevre temizlik ve ilan reklam vergilerinin 5.756.976,61 TL'lik kısmının; taşınmaz kira gelirlerinin 3.186.559,07 TL'lik kısmının; idari para cezalarının ise 4.034.034,60 TL'sinin tahsil edilemediği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38'inci maddesinde; belediye başkanına, belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak, belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek gibi görevler verilmiş ve bu hususlarda belediye başkanına sorumluluk yüklenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde, kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsilinde yetkili ve görevli olanların, bu işlemlerin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumlu oldukları belirtilmiştir.

Yine Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Mali hizmetler birimi" başlıklı 60'ıncı maddesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek görevinin Mali Hizmetler Birimine verildiği; "Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları" başlıklı 61'inci maddesinde gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemlerini muhasebe yetkilisinin yürüteceği,

muhasabe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasabe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu tutulacağı belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un “Ödeme zamanı ve önce ödeme” başlıklı 37'nci maddesinde amme alacaklarının hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödeneceği, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacaklarının ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödeneceği, aynı Kanun'un “Ödeme emri” başlıklı 55'inci maddesinin birinci fıkrasında amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunacağı düzenlenmiştir.

Belediyelerin tahsilat/tahakkuk oranını artırabilmeleri için Mali Hizmetler Müdürlüğünün borcunu ödemeyen kişiler hakkında borcun ödenmesi ve yasal işlemlerin başlatılabilmesi için ödeme emirlerini zamanında düzenleyip daha sonra bu borçluları hukuk birimine bildirmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin Gelir Kesin Hesap Cetvelini oluşturan gelir kalemlerinin tahsilât/tahakkuk oranlarının düşük düzeyde kaldığı, önceki yıldan 4.329.968,08 TL vergi geliri tahakkukunun ve 1.266.799,86 TL kira geliri tahakkukunun devredildiği, 2023 yılı içinde toplam 11.372.211,42 TL vergi geliri ve 8.260.635,39 TL kira geliri tahakkuk ettirildiği, 2023 yılı içinde bu kalemlere ilişkin toplam 19.632.846,81 TL tahakkukun 16.285.131,07 TL'sinin tahsil edildiği ve 2024 yılına 8.943.535,68 TL tahakkuk artışı devredildiği tespit edilmiştir. İdari para cezalarında ise geçmiş yıldan devreden tahakkuk tutarı 1.202.017,97 TL olup 2023 yılındaki 4.092.254,16 TL tahakkuk ile birlikte toplam 5.294.272,13 TL tahakkukun 1.260.237,53 TL'si tahsil edilmiş, 4.034.034,60 TL'si gelecek yıla devretmiştir.

Bütçe Gelir Kesin Hesap Cetvelinde önemli görülen ancak tahsilat/tahakkuk oranının düşük olması nedeniyle gelecek yıla devreden bazı gelir kalemleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 11: Gelir Kalemleri Tahsilat-Tahakkuk Oranı

Gelir Türü	Devredilen Gelir Tahakkuku (TL)	2023 Yılı Tahakkuku (TL)	Toplam Tahakkuk (TL)	2023 Yılı Net Tahsilatı (TL)	Gelecek Yıla Devreden Tahakkuk (TL)	2023 Tahsilat Oranı (%)
Bina Vergisi	2.426.352,76	6.631.920,31	9.058.273,07	5.981.684,40	3.076.348,67	66,03
Arsa Vergisi	846.661,54	2.746.939,01	3.593.600,55	2.311.212,21	1.282.388,34	64,31
Arazi Vergisi	573.874,81	874.987,57	1.448.862,38	747.270,96	700.883,42	51,58
Çevre Temizlik Vergisi	190.432,64	531.186,08	721.618,72	452.650,73	268.967,99	62,73
İlan ve Reklam Vergisi	292.646,33	587.178,45	879.824,78	451.436,59	428.388,19	51,31
Taşınmaz Kira Gelirleri	1.266.799,86	8.260.635,39	9.527.435,25	6.340.876,18	3.186.559,07	66,55
İdari Para Cezaları	1.202.017,97	4.092.254,16	5.294.272,13	1.260,237,53	4.034.034,60	23,80

Belediyenin bütçe gelirleri içinde önemli paya sahip olan beş gelir kaynağının (bina, arsa, arazi, çevre temizlik ile ilan ve reklam vergileri) tahakkuk toplamları 15.702.179,50 TL, net tahsilat toplamları ise 9.944.254,89 TL'dir. Buna göre tahsilat tahakkuk oranı %63,33 olarak gerçekleşmiş olmaktadır.

Vergi gelirlerinde tahsilat oranının %63,3; kira gelirlerinde %66,5; idari para cezalarında ise %23,8 düzeylerinde bulunması Belediyenin mali yapısını olumsuz olarak etkilemektedir.

Kamu alacaklarının takibinin yapılması ve zamanında tahakkuk ve tahsilinin gerçekleştirilmesi başta üst yönetici olmak üzere kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsil sürecinde görev alan tüm kamu görevlilerinin sorumluluğudur.

Kurum cevabında, Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırmasına Yönelik Kanun hükümleri kapsamındaki yapılandırma işlemlerinin tahsilat oranlarının düşük gerçekleşmesine yol açtığı; bununla birlikte, bulgu doğrultusunda tüm gelirlerle ilgili olarak tahsilat oranlarının artırılmasına yönelik gerekli tedbir ve çalışmaların devam ettiği ifade edilmiştir. Ancak, ne gibi çalışmaların yapıldığı ve hangi tedbirlerin alındığı açıklanmamıştır.

Sonuç olarak, Belediyenin bazı alacaklarına ilişkin tahsilat oranlarının düşük kaldığı,

bu durumun ise 2023 mali tablolarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Bu itibarla, tahsilat oranlarının azami düzeyde gerçekleşmesini teminen, kamu kaynağının elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların gelirlerin takibi ve tahsili hususunda yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri doğrultusunda hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 2: İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi Tahakkuku Yapılmayan Mükelleflerin Bulunması

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinin bir kısmına İlan ve Reklam Vergisi ile Çevre Temizlik Vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmediği, bu nedenle gelir kaybına neden olduğu görülmüştür.

A) Bazı İşyerleri İçin İlan ve Reklam Vergisi Mükellefiyeti Tesis Edilmemesi

Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren işyerlerinin bir kısmının İlan Reklam Vergisi tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Konu" başlıklı 12'nci maddesinde; belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklam için ilan ve reklam vergisine tabi olunacağı, "Mükellef ve sorumlu" başlıklı 13'üncü maddesinde ise; ilan ve reklam vergisi mükellefinin ilan ve reklamı kendi adına yapan veya yaptıran gerçek veya tüzel kişiler olduğu hüküm altına alınmıştır

Aynı Kanun'un "Tarife ve nispet" başlıklı 15'inci maddesinde, dükkân, ticari ve sınai müessese ve serbest meslek erbabınca çeşitli yerlere asılan ve takılan her çeşit levha, yazı ve resim gibi tüm sabit ilan ve reklamların beher metrekaresinden yıllık vergi alınacağı; "Verginin tarhi ve ödenmesi" başlıklı 16'ncı maddesinde de verginin, ilan ve reklam işinin mükellefçe yapılması halinde ilan veya reklam işinin yapılmasından önce mükellef tarafından verilecek beyanname üzerine tarh ve tahakkuk ettirileceği ve belediye meclislerince alınacak karar üzerine iki eşit taksitte ödenebileceği düzenlenmiştir.

Kula Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen vergi mükellefi listesi ve Zabıta Müdürlüğü tarafından işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri listesi yardımıyla yapılan kontroller sonucunda; Belediye sınırları içerisinde kayıtlı toplam 2.126 faal işyeri bulunduğu, ancak İdare tarafından ilan ve reklam vergisi mükellefiyeti tesis edilen 933 adet iş yerinin olduğu tespit edilmiştir.

İlan ve reklam vergisi tahakkuku yapılmayan 1.193 işyerinden, Büyükşehir sorumluluk

sahasında olup Büyükşehir Belediyesine bildirimlerini yapanlar ile 6360 sayılı Kanun gereği muafiyet kapsamındaki kırsal mahallelerde (eski köylerde) bulunan işyerleri hariç tutulduğunda, yine bir kısmı için ilan ve reklam vergisi mükellefiyetinin tesis ettirilmediği anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti sonrasında, Kamu İdaresi tarafından, ilan ve reklam vergilerinin Zabıta personeli tarafından yerinde kontrollerinin yapılarak Emlak Servisinde girişlerinin yapıldığı ve 0.50 m²'den küçük tabelaların vergisi olmadığından girişlerinin yapılmadığı belirtilmiştir. 2024 yılında başlatılan çalışmalar ile bulgu konusunda gerekli özenin gösterileceği anlaşılacakla birlikte, Belediye 2023 yılında gelir kaybına uğramıştır.

Belediyenin gelir kaybına uğramamasını teminen ilan ve reklam vergisi mükellefiyetinin sağlıklı bir şekilde tesis edilebilmesi için etkin bir yoklama ve takip mekanizması oluşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

B) Bazı İşyerleri İçin Çevre Temizlik Vergisi Mükellefiyeti Tesis Edilmemesi

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanında faaliyette bulunan iş yerlerinden bir kısmının çevre temizlik vergisi (ÇTV) mükellefiyetinin bulunmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinde; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu, verginin mükellefinin ise binaları kullananlar olduğu ve mükellefiyetin binaların kullanılması ile başlayacağı belirtilmiştir. Kanun'da iş yerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisinin maddede belirtilen tarifeye göre alınacağı ve büyükşehirlerde %25 artırımlı uygulanacağı, bu verginin belediyelerce binaların tarifedeki derecelere intibak ettirilmesi üzerine her yılın Ocak ayında yıllık tutarı itibarıyla tahakkuk etmiş sayılacağı, tahakkuk eden bu verginin her yıl emlak vergisinin taksit sürelerinde ödeneceği hüküm altına alınmıştır.

Belediyenin yetki alanına giren Çevre Temizlik Vergisi'nin konusu, ticari işyerleri ile diğer şekilde kullanılan binalar olup, mükellefi ise bu binaları kullanan gerçek ve tüzel kişilerdir. Yine anılan Kanun'da ÇTV'ye ilişkin olarak işyerlerine özel herhangi bir muafiyet ve istisnaya yer verilmemiştir.

Yukarıda yer verilen hükümler uyarınca, konutlara ait ÇTV'ler su faturası ile birlikte

tahsil edilirken iş yeri ve diğer şekilde kullanılan ÇTV'ler Kanun'da yer alan tarifelere göre belediyelerce tahakkuk ettirilecektir. MASKİ tarafından Kula Belediyesine ÇTV payları gönderilmektedir. Ancak, iş yerlerine ait binalara ait çevre ve temizlik vergisinin Belediyece tahakkuk ettirilerek, emlak vergisinin taksit sürelerinde tahsil edilmesi gerekmektedir.

Belediyenin gelir işlemleri birimi ve Kula Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen bilgiler ile yapılan incelemeye göre; Kula Belediyesi sınırları içinde kayıtlı ve faal 2.126 iş yerinin bulunduğu, ancak İdare tarafından yıl sonu itibarıyla 1.380 iş yerine çevre temizlik vergisi mükellefiyeti tesis edildiği tespit edilmiştir. Belediye kayıtlarına göre, 2023 yılı öncesinde toplam 1.282 işyeri ve 2023 yılı içerisinde faaliyete başlayan 98 aktif işyeri bulunmaktadır.

Faal iş yerleri ile karşılaştırıldığında, çevre ve temizlik vergisi tahakkuku yapılmayan 746 işyerinden, 6360 sayılı Kanun gereği muafiyet kapsamındaki kırsal mahallelerde bulunan işyerleri hariç tutulduğunda, yine bir kısım işyerleri için çevre ve temizlik vergisi mükellefiyetinin tesis ettirilmediği anlaşılmıştır.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan iş yerleri çevre temizlik vergisine tabi olup bu verginin takip tahakkuk ve tahsilatına ilişkin eksiklikler Belediyenin gelir kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisindeki faal işyerlerine ÇTV mükellefiyetlerinin tesis edilerek gelir kaybına sebebiyet verilmemesi açısından söz konusu vergi kaynağına yönelik etkin bir yoklama ve takip mekanizması oluşturulması gerekmektedir.

Sonuç olarak, Belediyenin gelir kaybına uğramaması, gelirlerini zamanında tahsil edebilmesi amacıyla ilçe genelindeki iş yerlerinin periyodik olarak kontrol edilerek, ilan ve reklam vergisi ve çevre temizlik vergisi mükellefiyeti gerektiren iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların tespiti ile söz konusu vergilerin alınması için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmaksızın Faaliyet Yürüten İşletmeler Bulunması

Belediye sınırları içinde bazı işyerlerinin işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan faaliyette bulunduğu görülmüştür.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un, 3'üncü maddesinin (b) bendinde, belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere, işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye belediyelerin yetkili olduğu belirtilmiştir. Diğer yandan, Kanun'daki muafiyet düzenlemesi ile avukatlık büroları, serbest muhasebeci ve mali müşavirlik hizmeti veren iş yerleri, tabipler, noterler, mimar ve mühendisler gibi bazı meslek grupları işyeri açma ve çalışma ruhsatı almaktan muaf tutulmuştur. İlgili kanunlarında da bu iş yerlerinin faaliyet sahalarına göre bakanlıklar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından faaliyetleri ile ilgili izin alacakları ve bu izin belgelerinin de işyeri açma ve çalışma ruhsatı niteliğinde olacağı belirtilmiştir.

10.08.2005 tarihli ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in, "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasında, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyerinin açılmayacağı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı almadan açılan işyerlerinin yetkili idare tarafından kapatılacağı hüküm altına alınmıştır. Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bu Yönetmelik kapsamındaki işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için ilgili belediyeden işyeri açma ve çalışma ruhsatının olması gerekmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; "*Belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılması İşyeri Açma İzni Harcına tabidir.*" denilmektedir.

Yapılan incelemede; Zabıta Müdürlüğü kayıtlarına göre, Kurumun yetki ve görev sınırları içinde 31.12.2023 tarihi itibarıyla 982 adet İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı verilmiştir. Bunlardan 98 adeti 2023 yılında tanzim edilmiştir. Ancak Kula Vergi Dairesi Müdürlüğünden temin edilen verilere göre, belediye sınırları içerisinde aktif durumda olan 2.126 adet faal işyeri olduğu tespit edilmiştir. Bahse konu Vergi Dairesi Başkanlığından alınan işyerlerinden 109'u avukatlık büroları, eczaneler, doktor muayenehaneleri, muhasebe büroları, özel eğitim kurumları, noterler gibi ruhsat almak zorunda olmayan muafiyet kapsamındaki iş yerleridir.

Faal ve muaf olmayan işyeri sayısının 2.017 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, belediye sınırları içerisinde aktif olarak faaliyet gösteren işyerlerinden 1.035 işyerinin ruhsatsız faaliyet gösterdiği, buna bağlı olarak da Belediyenin işyeri açma ve çalışma ruhsat harcı geliri kaybının olduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, bazı işyerlerinin ruhsatsız bir şekilde faaliyetini sürdürmesini engellemek için, 3572 sayılı Kanun'un muafiyet düzenlemeleri de dikkate alınarak, Belediye tarafından hem kiraya verilen iş yerlerinin hem de yetki ve görev alanındaki işletmelerin iş yeri açma ve çalışma ruhsatlarının bulunup bulunmadığının takibinin sağlanması ve buna bağlı olarak iş yeri açma izni harcının zamanında tahsil edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Belediye Sınırları İçinde Çıkarılan Maden Suyundan Kaynak Suyu Harcı Alınmaması

Belediye sınırları içerisinde yer alan kaynak suları harcına tabi işletmeden bu harcin alınmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Kaynak Suları Harcı" bölümünün "Konu" başlıklı 63'üncü maddesinde, özel kaplara doldurulup satılacak olan kaynak sularının (işlenmiş sular dâhil) belediyelerce denetlenerek hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulmasının kaynak suları harcına tabi olduğu, "Mükellef" başlıklı 64'üncü maddesinde ise kaynak sularını özel işaretli kaplara doldurup satanların kaynak suları harcı mükellefi olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu Kanun'un "Tarife" başlıklı 65'inci maddesinde, kaynak suları harcının maddede gösterilen hadler içerisinde düzenlenecek tarifeye göre alınacağı, "Harcın ödenmesi" başlıklı 66'ncı maddesinde, kaynak suları harcının, bu suların satışa arzı için kaplara doldurulmasını müteakip, kaplar üzerine özel işaret konulması sırasında bu işi yapan belediyeye makbuz karşılığı peşin ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Söz konusu mevzuat hükümlerine göre, belediyelerin kaynak suları harcı alabilmesi için, şişelenen suların kaynaktan alınıp alınmadığının denetlenmesi ve şişeleme esnasında özel işaret konulması hizmetlerinin verilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; Kula Belediyesi sınırları içerisinde Acısu mevkiinde maden suyu bulunduğu ve özel bir firma tarafından kaynağından çıkarılıp şişelenerek ülke genelinde satışa sunulduğu tespit edilmiştir. Buna karşın Belediye tarafından kaynak suları harcının tahakkuk ve tahsilatının yapılmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, Kamu İdaresi tarafından, Belediye sınırları içerisinde bulunan maden suyundan kaynak suları harcının alınabilmesi için gerekli

çalışmaların başlatıldığı belirtilmiştir. Ancak buna ilişkin herhangi bir belge gönderilmediği gibi 2024 yılında yapılacak kayıtların 2023 yılı mali tablolarına etkisi bulunmamaktadır.

Belediye tarafından maden suyu işletmesinin özel kaplara doldurup satılacak hale getirdiği kaynak sularının denetlenerek, hangi kaynaklara ait olduklarını gösterecek şekilde bu kaplara özel işaret konulması suretiyle, Belediye gelirleri arasında sayılan kaynak suları harcının takip ve tahsil edilmesine yönelik işlemlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 5: Belediye Taşınmazının Protokolle Kiraya Verilmesi

Belediye tarafından ortak hizmet projesi kapsamında olmayan Tekstil Firması ile mevzuata aykırı olarak protokol imzalandığı ve yapılan protokolün Belediye taşınmazının ihalesiz olarak kiraya verilmesi niteliğinde olduğu görülmüştür.

A) Belediye Taşınmazının İhalesiz Olarak Protokolle Kiraya Verilmesi

“Karşılıklı Anlaşma ve İstihdam Protokolü” adı altında Belediye mülkiyetindeki taşınmazın 10 yıllığına ihalesiz olarak kiraya verildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Mal yönetiminde etkililik ve sorumluluk” başlıklı 48’inci maddesinin son fıkrasında, kamu idarelerine ait malları edinme, kiralama, tahsis, yönetim, kullanma ve elden çıkarma işlemlerinin, verimlilik ve tutumluluk ilkesine göre yapılacağı ve bu ilkeye aykırı eylem ve işlemlerden doğacak zararlardan, malların yönetimi veya kullanılması hususunda yetki verilenlerin sorumlu oldukları belirtilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun “Kapsam” başlıklı 1’inci maddesinde, belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanun’da yazılı hükümlere göre yürütüleceği; “İlkeler” başlıklı 2’nci maddesinde ise, Kanun’un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olduğu vurgulanmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Diğer kuruluşlarla ilişkiler” başlıklı 75’inci maddesinde ise; belediyelerin, görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda; kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 5362 sayılı Kanun kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilecekleri; kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına

devredebilecekleri veya süresi yirmi beş yılı geçmemek üzere tahsis edebilecekleri belirtilmiştir.

Diğer taraftan, Belediye mülkiyetindeki taşınmazların kiralanması için belediye meclis kararı tek başına yeterli olmayıp böyle bir durumda 2886 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Ancak, 10.04.2019 tarihli Belediye Meclisi kararıyla, Kula Belediyesi Hukuk İşleri Müdürlüğünün İstihdam ve İşsizliği Önleme Projesi kapsamında ... Tekstil Gıda ve Turizm San. Tic. A.Ş. ile Kula Belediye Başkanlığı arasında Belediye Meclisininin 06.02.2019 tarihli ve 2019-017 sayılı Meclis Kararına istinaden Karşılıklı Anlaşma Protokolü düzenlenmiştir.

Karşılıklı Anlaşma Protokolü'nün "Konu" başlıklı 2'nci maddesinde;

"1- Mülkiyeti Kula Belediyesi'nde olan Akgün Mahallesi 854 Ada 1 Parsel'de kayıtlı 10.229i60 m2'lik Arsa Alanında Bina Zemin Kat 8.563 m2 Batar Kat 2.368 m2 toplam 10.931 m2'lik Tekstil Atölyesi kurulması işi

2- Manisa İli Kula İlçesi İstihdam ve İşsizliği Önleme Projesi",

Protokol'ün 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında, "*Proje, Kula'da İstihdamı Geliştirmek ve İşsizliği önlemek adına oluşturulduğu için İSTİHDAM VE İŞSİZLİĞİ ÖNLEME FONU oluşturulacak ve bu fona aylık 17.500,00 TL'den az olmamak üzere 10 yıllık toplamda 2.100.000,00 TL peşin ödeme yapılacaktır...*"

Aynı maddenin 3'üncü fıkrasında ise "*10 yıldan sonra aylık 17.500,00 TL'ye gelecek zam oranı belirlenirken izlenecek usul ve esaslar Değişen Ekonomik Şartlar göz önünde bulundurulmak üzere ve 31.12.2019 tarihinde açıklanan TÜFE-Yİ-ÜFE ORTALAMASI her yıl için üzerine eklenerek bulunup...*"

denilmektedir.

Bu şekilde uygulama, Karşılıklı Anlaşma ve İstihdam Protokolü adlandırılrsa da firma ortak hizmet projesi yapılacak kurum ve kuruluşlardan değildir. 5393 sayılı Kanun uyarınca, Belediye sadece kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 5362 sayılı Kanun kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri yapabilir. Yine aynı kanun hükümleri gereği belediye taşınmazı bedelli ya da bedelsiz olarak kamu kurum ve kuruluşlarına devredilebilir ya da tahsis edilebilir. Söz konusu protokol, niteliği itibarıyla ihalesiz olarak taşınmazın kiralanması

niteliğindedir. Nitekim kiranın tanımı, bir mülkün ya da benzeri herhangi bir şeyin, sahibi tarafından, bir süre için ve belli bir bedel karşılığında, başkasının kullanımına verilmesi olup sözleşmede kira ifadesinin geçmemesi sözleşmenin kira sözleşmesi niteliğini değiştirmez.

Protokol hükümlerinden fon için ... Tekstil A.Ş. tarafından ödenecek bedelin taşınmazın aylık 17.500,00 TL kira bedeli olduğu anlaşılmaktadır.

Kurum cevabında, söz konusu protokolün Belediye Meclis Kararına istinaden yapıldığı, tekrar uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ancak, bulgumuzda da açıklandığı üzere, taşınmazın kullanımı için protokol düzenlenmiş olması mevzuat hükümlerine aykırı uygulamaya cevaz veremez.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, belediye taşınmazının kullandırılması için 2886 sayılı Kanun'a uygun olarak rekabetin sağlanması suretiyle ihale yapılması gerekmektedir.

B) Protokole Mevzuata Aykırı Hükümler Konulması

Kula Belediyesi ile ... Tekstil Gıda ve Turizm San. Tic. A.Ş. arasındaki "Karşılıklı Anlaşma Protokolü"ne 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na aykırı hükümler konulduğu görülmüştür. Protokolde, "*TÜFE-Yİ-ÜFE ortalaması alınarak...2029 bedeli sonrasında yeni ücret 10 yıl boyunca her sene yayınlanan TÜFE-Yİ-ÜFE ortalaması ...senelik bazda bindirilip belirlenecek ve 10 yılın sonunda yeni bedel bu şekilde bulunacaktır.*" şeklinde hüküm bulunmaktadır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 1'inci maddesinde; genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği hüküm altına alınmıştır. Kanun'un 64'üncü maddesinde; kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin on yıldan çok olamayacağı, bazı hususi durumlarda bu sınırın aşılabileceği belirtilmiş, üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde Maliye Bakanlığının ön izninin alınması gerektiği, özel idare ve belediyeler içinse kendi özel kanunlarının uygulanacağı ifade edilmiştir. Taşınmaz malların; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 34'üncü maddesinde belediye encümeninin, üç yıldan fazla süre ile kiralanmasına karar vermek ise yine aynı Kanun'un 18'inci maddesinde belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda taşınmaz malların kiralama sürelerine ilişkin düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen, bu sürelerin uzatılmasına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. 2886 ve 5393 sayılı kanunlarda idareye, kira süresinin uzatılmasına ilişkin bir hak ve yetki tanınmamış, aksine, sözleşme süresinin bitiminden itibaren kiracının işgale devam etmesi durumunda 2886 sayılı Kanun'un "Ecrimisil ve tahliye" başlıklı 75'inci maddesi hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir. 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesi aşağıdaki şekildedir:

"Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz (1) malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, fuzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinesinin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve fuzuli şagilin kusuru aranmaz. (1)(2)

(Ek cümle: 23/7/2010-6009/24 md.) *Ecrimisile itiraz edilmemesi halinde yüzde yirmi, peşin ödenmesi halinde ise ayrıca yüzde onbeş indirim uygulanır. Ecrimisil fuzuli şagil tarafından rızaen ödenmez ise, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.*

Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır.

İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir."

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde de "2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır."

denilmiştir.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 26'ncı maddesi gereği taraflar, bir sözleşmenin ya da protokolün içeriğini kanunlarda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler. Ancak kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan anlaşmalar Türk Borçlar Kanunu'nun 27'nci maddesi gereği kesin olarak

hükümsüzdür. Bu kapsamda, söz konusu sözleşmede dava açılmayacağına ilişkin yapılan düzenlemeler hukuken geçersizdir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri gereği; Kanun hükümlerine aykırı protokol hükümleri geçersiz olup İdarenin kira sözleşmelerinin sürelerini uzatıp uzatmama ya da kira süresi sonunda 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümlerini uygulayıp uygulamama hususlarında takdir hakkı ve yetkisi bulunmamaktadır. Kanun'un emredici hükümlerine aykırı sözleşme hükümleri uygulanamaz.

BULGU 6: Bazı Taşınmazların On Yıldan Fazla Süreyle Kiraya Verilmesi ve Kira Sürelerinin İhale Yapılmaksızın Encümen Kararıyla Uzatılması

Belediye mülkiyetindeki bazı taşınmazların on yıldan uzun sürelerle kiraya verildiği ve bazı taşınmazların kira süresinin bitiminde yeniden ihale yapılmaksızın Encümen kararlarıyla kiralamaların belirli sürelerle uzatıldığı görülmüştür.

A) Bazı Taşınmazların On Yıldan Fazla Süreyle Kiraya Verilmesi

Belediye mülkiyetindeki taşınmazların on yıldan uzun sürelerle kiraya verilmesiyle, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nda öngörülen on yıllık sözleşme süresi üst sınırının aşıldığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde, belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiştir.

Söz konusu Kanun'un "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesinde;

"Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin (Ek ibare: 20/2/2001 – 4628/17 md.) ve enerji üretimi tesisleri ile iletim ve dağıtım tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin (Ek ibare: 18/4/2001 – 4646/13 md.) ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkündür." denilmektedir.

Madde metninde, kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin, on yıldan çok olamayacağı, ancak bazı hususi durumlarda bu sınırın aşılabileceği belirtilmiş, süre uzatımı ile ilgili herhangi bir hükme yer verilmemiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda üç yıla kadar kiralamalarda belediye encümeni, üç

yıldan fazla kiralamalarda belediye meclisi yetkili kılınmıştır. Ancak taşınmazın kira süresinin hiçbir halde 10 yıldan fazla olamayacağı 2886 sayılı Kanun'un 64'üncü madde hükmünün gereğidir. Taşınmazların üç yıldan fazla olarak kiraya verileceği durumlarda meclis kararında taşınmazın kaç yıllığına kiraya verileceği belirlenecek ve bu sürenin bitiminde yeniden ihaleye çıkılacaktır. Sürenin bitiminde kiracının tahliyesinde 5393 sayılı Kanun'un 15'inci ve 2886 sayılı Kanun'un 75'inci maddesine göre işlem yapılması gerekmektedir.

İdare tarafından taşınmazların kira süresinin sonunda Encümen kararı ile sözleşme süresinin uzatılması suretiyle de 10 yıldan uzun süre ile kiralamalar yapılamayacağı açıktır. Taşınmazını bu şekilde kiraya veren Belediye, 10 yıllık uzama süresinin sonunda bildirimde bulunmak suretiyle herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeyi feshedebilecektir.

Ancak bazı belediye taşınmazlarının 2886 sayılı Kanun'un 45'inci maddesi hükmüne göre 20 yıl süre ile kiraya verildiği, nitelik itibarıyla da söz konusu Kanun'da on yıldan fazla kiraya verilmesine müsaade edilen turistik tesis, enerji üretim ve iletim tesisleri ile doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerden olmadığı tespit edilmiştir.

Örneğin, mülkiyeti Kula Belediyesine ait Acısu mevkiinde 9.882 m² arsa ile bu taşınmaz içinde bulunan binaların ... Ltd. Şti.'ne kiralanmasına ilişkin 06.02.2006 tarihli sözleşmenin 1'inci maddesinde; *"...11.06.1997 tarihli kira sözleşmesinin bazı hükümleri değiştirilerek taraflarca yenilenmek suretiyle uzatılmıştır."* denilmiştir. Aynı sözleşmenin 2'nci maddesinde ise kira bitiş tarihi 10.06.2016 olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, Belediye Meclisinin 09.10.2020 tarihli ve 79 no.lu Kararı ile 10.03.2006 tarihinde düzenlenen kira sözleşmesine ek olarak "ek kira sözleşmesi" düzenlenmiş ve mülkiyeti Kula Belediyesine ait ... ada ... parselde bulunan taşınmaz 16.03.2026 tarihine kadar ... Madensuyu A.Ş.'ye kiralanmıştır. Ek Kira Protokolünün 1'inci maddesinin (D) bendinde, *"Bu Ek Kira Sözleşmesinin imzalanmasından sonra, Kula Belediyesi, ...A.Ş. aleyhine Kula Sulh Hukuk Mahkemesinin 201/495 esas sayılı dosyası ile açmış olduğu tahliye davasından feragat edecek, taraflar bundan böyle, birbirleri aleyhine, kira dönemi sonu olan 16 Mart 2026 tarihine kadar, tahliye davası ile kira bedelinin tespiti davası açmayacaklardır."* ifadesine yer verilmiştir. Ancak, Kanun'un emredici hükümlerine aykırı olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.

Kula Zaferiye ve Seyitali Mahallelerindeki 14 adet yeşil alanın 2008, 2011 ve 2021 tarihlerinde 15, 12 ve 10 yıl süreyle kiraya verildiği ve halen aynı kişilere kiralamaların devam ettiği tespit edilmiştir.

Yine, 2023 yılında yapılan taşınmaz kiralama ihalelerinin incelenmesi sonucunda, 06.04.2023 tarihli ve 39 no.lu Meclis Kararı ile Gökçeören Mahallesi Benzin İstasyonunun 10 yıllığına kiralanması, 05.05.2023 tarihli ve 55 no.lu Meclis Kararı ile de ilçe içerisindeki bazı dükkanların 15 yıllığına kiralanması konusunda Belediye Encümenine yetki verildiği görülmüştür.

Kurum cevabında, üç yılı aşan kiralama süresi için Belediye Meclisinde karar alındığı, tekrarlanmaması için gerekli bilgilendirmelerin yapıldığı belirtilmiştir. Üç yılı aşan kiralama yetkisinin Belediye Meclisine ait olduğu açıktır. 2886 sayılı Kanun hükmü gereği kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi on yıldan çok olamaz. On yıldan fazla süreyle kiralama işlemleri mevzuata aykırıdır.

Sonuç olarak, 2886 sayılı Kanun çerçevesinde, belediyelerin on yıldan fazla süreli taşınmaz kiralama ihale yetkisi bulunmamaktadır. Bu sebeple, Kanun'a uygun olmayan idari işlemlerin düzeltilerek mevzuata uygun hale getirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

B) Bazı Taşınmazların Kira Sürelerinin İhale Yapılmaksızın Encümen Kararıyla Uzatılması

Belediye tarafından kiraya verilmiş olan bazı taşınmazlardan kira süresi sona erenler için yeniden ihaleye çıkılmadığı, encümen kararı ile kira sözleşmelerinin belirli sürelerle uzatıldığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesi uyarınca, belediyeye ait taşınmazların üç yıldan fazla süre ile kiralanmasına karar vermek yetkisi belediye meclisine; aynı Kanun'un 34'üncü maddesi uyarınca, süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek yetkisi belediye encümenine ait olup taşınmazların 3'üncü kişilere kiralanması işlemlerinin 2886 sayılı Kanun'un 35'inci maddesinde sayılan ihale usullerine uygun olarak yürütülmesi gerekmektedir.

Yine Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinde, kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edileceği, aksi takdirde işgal edilen taşınmaz malın idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre, kiralama süreleri biten taşınmazların 2886 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yeniden ihaleye çıkmak suretiyle kiraya verilebileceği,

kira sürelerinin ihale olmaksızın encümen kararıyla uzatılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları" üst başlıklı bölümünün "Uygulama Alan" başlıklı 339'uncu maddesinde; "...Kamu kurum ve kuruluşlarının, hangi usul ve esaslar içinde olursa olsun yaptıkları bütün kira sözleşmelerine de bu hükümler uygulanır.", "Konut ve çatılı işyeri kiralalarında sözleşmenin sona ermesi" üst başlıklı bölümün 347' nci maddesinde ise; "Konut ve çatılı işyeri kiralalarında kiracı, belirli süreli sözleşmelerin süresinin bitiminden en az onbeş gün önce bildirimde bulunmadıkça, sözleşme aynı koşullarla bir yıl için uzatılmış sayılır. Kiraya veren, sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez. Ancak, on yıllık uzama süresi sonunda kiraya veren, bu süreyi izleyen her uzama yılının bitiminden en az üç ay önce bildirimde bulunmak koşuluyla, herhangi bir sebep göstermeksizin sözleşmeye son verebilir. Belirsiz süreli kira sözleşmelerinde, kiracı her zaman, kiraya veren ise kiranın başlangıcından on yıl geçtikten sonra, genel hükümlere göre fesih bildiriyle sözleşmeyi sona erdirebilirler. Genel hükümlere göre fesih hakkının kullanılabilceği durumlarda, kiraya veren veya kiracı sözleşmeyi sona erdirebilir."

denilmektedir.

Belediyenin taşınmaz kiralama işlemleri üzerinde yapılan incelemede; bazı taşınmaz kiralalarının encümen kararıyla ihale edildiği, ancak 3 veya 5 yıllık kira süreleri bitmesine rağmen ve konut ve çatılı işyerlerinden olmadıkları halde yeni bir ihale yapılmaksızın Encümen Kararlarıyla bedelde bir artış yapılmak suretiyle kira sürelerinin uzatıldığı, bu şekilde on yılı aşan kiralaların olduğu tespit edilmiştir.

Kurum cevabında, kiracılık ilişkisinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri doğrultusunda sona erdirilmesi için Kaymakamlık'a başvuru yapıldığı, fakat Borçlar Hukuku çerçevesinde değerlendirilmesi yapılmasının gerektiği, kamu zararı oluşturmamak amacıyla tahliye işleminin gerçekleştirilmediği, önerilerin sonraki süreçte dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Ancak, bulguda da belirtildiği üzere, Türk Borçlar Kanunu'nda konut ve çatılı işyeri kiralalarında on yıllık süre sonunda kira sözleşmelerinin sona ereceği belirtildiği halde kira sürelerinin uzatıldığı; yine konut ve çatılı işyerlerinden olmayan yeşil alanların ihale yapılmaksızın kira sürelerinin uzatıldığı görülmüştür. Önerilerin sonraki süreçte dikkate alınacak olması sözkonusu işlemlerin mevzuata aykırılığını gidermemektedir.

Taşınmaz kiralamalarında, kiralama işlemi ihale dokümanında yer alan ve sözleşmeyle karara bağlanan sürelerle sınırlı olup bu süre bittiğinde, konut ve çatılı işyerlerinin kiraya verilmelerinde ise on yılı aşan süre sonunda, 2886 sayılı Kanun'un 35'inci maddesinde sayılan ihale usullerinden birisiyle yeniden ihaleye çıkılması gerekmektedir.

BULGU 7: Taşınmazların Tahmini Kira Bedellerinin Tespitinde Rayiç Bedelin Esas Alınmaması ve Kira Bedellerinde Güncellenmelerin Yapılmaması

Kiralama ihalesi yapılan Belediye mülkiyetindeki taşınmazlardan bazılarının tahmini kira bedellerinin piyasa rayiçlerine (gerçek değere) göre belirlenmediği, tahmini bedel hesaplamalarına esas dayanakların dosyalarında yer almadığı ve kira süresi sona eren bazı taşınmazların yeni bir ihale yapılmaksızın kira bedelinde belirli bir artış yapılmak suretiyle aynı kişilere yeniden kiraya verildiği görülmüştür.

A) Tahmini Kira Bedellerinin Tespitinde Rayiç Bedelin Esas Alınmaması

Belediyeler mülkiyetlerinde bulunan taşınmazların kiraya verilmesinde 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabi olup kiralama işlemlerini ihale yoluyla yine bu Kanun'da belirtilen esas ve usullere göre gerçekleştirmek zorundadır.

Gelir getirici bir niteliğe sahip olan taşınmaz kiralamalarının ihale edilmesinden önce idarece bir takım idari işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunlardan birisi, ihalenin tahmin edilen bedelinin tespit edilmesidir. Bu yolla idare, taşınmazın kira değerini tahmin ederek ihale işlemi başlatıp başlatmama kararını verebileceği gibi ihaleyi asgari hangi bedel üzerinden sonuçlandırabileceğine ilişkin bir bilgi elde edecektir. 2886 sayılı Kanun'a göre gelir getirici ihalelerin, tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere en yüksek teklif sahibi kişiye verilmesi gerekmektedir.

İhaleye çıkılmadan önce asgari bir tahmini bedelin belli edilmesi ve ihale kararının ve onayının bu bilginin ışığında verilmesi işin doğası gereğidir. 2886 sayılı Kanun'un 2'nci maddesine göre bu Kanun'un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarda ve zamanda karşılanması esastır. Aynı şekilde, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na göre bir kamu kaynağı olan gelirlerin elde edilmesinde görevli ve yetkili olanların, bu kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden ve kullanılmasından sorumludur. Bu ilkelere uygun bir ihale ise ancak işin niteliğine ve ticari hayatın gerekliliklerine göre her türlü araştırmanın yapılması ve bunun sonuçlarının ihale sürecine yansıtılması ile mümkün olacaktır.

Bu doğrultuda tahmin edilen bedelin tespitine ilişkin olarak 2886 sayılı Kanun'un "Tahmin edilen bedelin tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinde yapılan düzenlemelere göre, tahmin edilen bedel idarelerce tespit edilecek veya ettirilecek; işin özelliğine göre gerektiğinde bu bedel veya bu bedelin hesabında kullanılacak fiyatlar belediye, ticaret odası, sanayi odası, borsa gibi kuruluşlardan veya bilirkişilerden soruşturulacaktır. Bu soruşturmalar sonucunda belirlenmiş olan tahmini bedel, bunun dayanaklarının da eklendiği bir hesap cetvelinde gösterilecek ve ihale dosyası arasında saklanacaktır.

Her ne kadar kanun koyucunun, tahmin edilen bedele ilişkin soruşturmaların işin özelliğine göre gerektiğinde yapılacağını belirtmiş olmasından hareketle, bahsi geçen soruşturmaların yapılıp yapılmaması konusunda idarelerin takdir hakkına sahip olduğu düşünülse bile, takdir hakkının sınırsız olmadığı, kamu hizmetinin gerekleri ve kamu yararı amacı taşıması gerektiği malumdur. Bu nedenle, tahmin edilen bedelin tespitine ilişkin olarak gerekli araştırmaların yapılarak, objektif ve somut bir biçimde gerekçelendirilmesi gerekmektedir.

Kira bedeli tahmin edilen bedel esas alınarak yapılan ihale sonucunda belirlendiğinden, taşınmazların piyasa değerinden kiralanmasında, bedel tespiti çalışmalarının mevzuatta öngörülen şekilde yapılması önem arz etmektedir. Kanun maddesinde belirtilen iş ve işlemlerin, işinin ehli olmak şartıyla en az üç kişiden oluşacak komisyon marifetiyle yürütülmesi, piyasa fiyatı araştırma sürecinde resmi kurumlarca bildirilen emsal bedellere riayet edilmesi, gerekmesi halinde gayrimenkul değerlendirme şirketlerinden hizmet almak suretiyle taşınmaz değerlerinin belirlenmesi, piyasa fiyatı araştırma süreci sonunda ilgili taşınmazın bedeli hakkında oluşan kanaatin bir rapora bağlanarak komisyon üyeleri tarafından imza altına alınması gerekmektedir.

Belediyenin kiraya verdiği 205 adet taşınmaz varlığından 2023 yılında ihalesi yapılan 15 adet taşınmaz kiralamasına ilişkin dosyaların incelenmesi sonucunda; tahmini bedel tespit komisyonu oluşturulmadığı, kiraya verilecek taşınmazların tahmin edilen bedel tespiti için ticaret odası, sanayi odası, borsa, emlakçı gibi kuruluşlardan görüş alınmadığı, dosyalarında tahmin edilen bedelin nasıl belirlendiğine ilişkin bir belgenin bulunmadığı ve taşınmazların tahmin edilen bedellerinin günün rayiçlerinin altında kaldığı tespit edilmiştir. Örneğin: Gökçeören Mahallesi'ndeki 224,87 m² arsa ve hizmet binasının yıllık 700,00 TL bedel ile K.K.'ye; 3.319'ar m² iki adet yazıhane ve dükkanın yıllık 600,00 ve 700,00 TL bedeller ile H.K.'ye; Güvercinlik Mahallesi'ndeki 32.683,32 m² arazinin yıllık 20.000,00 TL bedelle

B.A.'ya; 3.320,47 m² köy meydanının yıllık 6.100,00 TL bedelle Ö.P.'ye; Camicedit Mahallesiindeki 3.319'ar m² beş adet yazıhane ve dükkanın yıllık 3.000,00 TL bedelle M.K.Ş.'ye, yıllık 3.500,00 TL bedelle ... A.Ş.'ye, yıllık 300,00 TL bedelle G.K.'ye, 3.900,00 TL bedelle E.K.'ye ve yıllık 2.100,00 TL bedelle M.S.'ye; Şehitlioğlu Mahallesiindeki 37.819,24 m² arazinin A.E.'ye; Akgün Mahallesiindeki 8.755 m² kapalı pazar yerinin yıllık 160.000,00 TL bedelle M.S.'ye; ve Akgün Mahallesiindeki 13.675,84 m² arsının yıllık 33.500,00 TL bedelle ... A.Ş.'ye kiralandığı tespit edilmiştir.

Benzer şekilde 2023 yılından önce ihalesi yapılan Kula Evi, kahvehane, dükkân, depo gibi taşınmazlardan 23 adedinin 2023 yılına ait yıllık kiralarının 135,00 TL ile 1.836,00 TL arasında olduğu görülmüştür.

Belediye encümen ve meclisi tarafından taşınmazların tahmini kira bedelinin, taşınmazın konumu, çevresi, niteliği, kullanım şekli gibi kira bedeline etki eden tüm nitelikler karşılaştırılmak suretiyle emsal ve rayiç kira bedelleri göz önünde bulundurulmadan genellikle Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) oranı civarında belirlenmesi varlıkların gerçeğe uygun değeri (rayiç bedeli) üzerinden kiraya verilmesine engel olmaktadır.

Tahmin edilen bedelin tespit edilmesi işlemlerinde, Kanun'da belirtilen mercilerden bilgi edinilmesine yönelik olarak gerekli araştırmaların yapılması ve araştırma sonuçlarının rayiç bedel dikkate alınarak tahmin edilen bedelin dayanağı olarak ihale dosyasında saklanması gerekmektedir.

B) Taşınmaz Kira Bedellerinin Piyasa Rayiçlerine Göre Güncellenmemesi

İhale yoluyla kiraya verilen taşınmazların kira bedellerinin güncellenmesi için dava açılmadığı tespit edilmiştir.

Kula Belediyesine devredilen Kula ilçesi Akgün Mahallesiindeki 42 ada 6 parselde bulunan Kula ... “Butik Otel”, Manisa İl Özel İdaresi tarafından 14.04.2008 tarihinde 20 yıllığına ... A.Ş.'ye yıllık 13.000,00 YTL ile kiralanmıştır.

04.02.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun kira bedelinin belirlenmesine ilişkin 344'üncü maddesinin 3'ncü fıkrasında; “*Taraflarca bu konuda bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedeli, hâkim tarafından tüketici fiyat endeksindeki oniki aylık ortalamalara*

göre değişim oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hakkaniyete uygun biçimde belirlenir. Her beş yıldan sonraki kira yılında bu biçimde belirlenen kira bedeli, önceki fıkralarda yer alan ilkelere göre değiştirilebilir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükmüne göre, 5 yıldan uzun süreli kira sözleşmelerindeki bedellerin her 5 yılda yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Yasa koyucu madde hükmü ile zamanla değişen ekonomik şartlar karşısında kira bedelinin rayiç bedelin altında kalmaması ve hak mahrumiyetine sebebiyet verilmemesini amaçlamıştır. Ancak yukarıda bahsedilen taşınmazın kirası rayiç seviyesinin altında kalmıştır. Taşınmazın bulunduğu muhitteki emsallerinin altında kaldığı değerlendirilen kira bedellerinin mevzuata uygun olarak güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Telekomünikasyon Alt Yapı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedellerinin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması

Belediyenin yetki ve sorumluluk alanı içinde kalan sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri gerece ilişkin geçiş hakkı ücretlerinin takip ve tahsil edilmediği görülmüştür.

10.11.2008 tarihli ve 27050 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun “Tanımlar ve kısaltmalar” başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (s), (ş) ve (z) bentlerinde; “Geçiş hakkı”, “Geçiş hakkı sağlayıcısı” ve “İşletmeci” tanımlamaları yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 22’inci maddesinin birinci fıkrasında “Geçiş hakkının kapsamı” belirlenmiş, 25’inci maddesinde de işletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısının anlaşma serbestisi çerçevesinde geçiş hakkına ilişkin anlaşmalar yapabileceği düzenlenmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarihli ve 28510 sayılı Resmi Gazete’de Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gerecin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır.

Yönetmelik’te işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısının geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları belirlenen ilkeler doğrultusunda serbestçe yapabileceği, anlaşma yapmaya ve geçiş hakkına ait ücretlerin tahsiline ise geçiş hakkına konu olan taşınmazın sahibi veya taşınmaz üzerinde hak

sahibi olanların yetkili olduğu ifade edilmiştir. 01.01.2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere geçiş hakkı ücretleri tarifesi Yönetmelik'e eklenmiş olup geçiş hakkı ücretinin Geçiş Hakkı Ücret Tarifesi'nde belirtilen fiyatları aşamayacağı ve bu fiyatların her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre belediyeler tarafından tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve bu ücretlerin geçiş hakkını kullanan işletmecilerden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, 2023 yılında Kula Belediyesinin yetki alanı içinde kalan yerlerde kurulan Telekomünikasyon Altyapı ve Şebekelerinden alınması gereken geçiş hakkı ücretlerine ilişkin olarak Belediye tarafından herhangi bir ücret tarifesi belirlenmediği ve geçiş hakkı bedellerinin takip ve tahsiline dair herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen düzenlemeler gereğince, Belediye mülkiyetinde, tasarrufunda veya sorumluluğunda olan taşınmazlardan geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi ve buna göre tahsilatların yapılması gerekmektedir.

BULGU 9: Doğrudan Temin ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında, Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması ve Doğrudan Temin Alımlarının Elektronik Kamu Alım Platformuna Kaydedilmemesi

Doğrudan temin suretiyle yapılan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri harcamalarının mevzuatta öngörülen %10'luk sınırı aşmasına rağmen aşan kısım için Kamu İhale Kurumundan uygun görüş alınmadığı, ayrıca doğrudan temin alımlarının Elektronik Kamu Alım Platformuna (EKAP) kaydedilmediği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (1) bendinde; "*Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla*

---

konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz.”
hükmü yer almaktadır.

Kanun metninde yer alan “parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamalar” ibaresinden Kanun’un 21’inci maddesinin (f) bendi kapsamında pazarlık usulü ile yapılan mamul mal, malzeme veya hizmet alımları ile 22’nci maddesinin (d) bendi kapsamında doğrudan temin usulü yapılan alımlar anlaşılmaktadır.

25.01.2023 tarihli ve 32084 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2023/1 sayılı Kamu İhale Tebliği ile 01.02.2023-31.01.2024 dönemi için belirlenen parasal limitlere göre 4734 sayılı Kanun’un “Pazarlık usulü” başlıklı 21’inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde idarelerin yaklaşık maliyeti 1.439.543,00 TL’ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği; “Doğrudan temin” başlıklı 22’nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise büyükşehir belediyesi sınırları dâhilinde bulunan idarelerin 431.810,00 TL’yi, diğer idarelerin 143.845,00 TL’yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlarını ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Buna göre Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlar, gerek 21’inci maddenin (f) bendi gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22’nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu amaçla konulan ödeneklerin %10’unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

31.12.2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanan “4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62’nci maddesinin (1) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ”in “Genel esaslar” başlıklı 4’üncü maddesinin;

İkinci fıkrasında; Kanun’un 62’nci maddesinin (1) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun’un gerek 21’inci maddesinin (f) bendi gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iaşeye ilişkin alımlar hariç 22’nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine

bu amaçla konulan ödeneklerin %10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği,

Üçüncü fıkrasında ise Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu amaçla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı; mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı

açıklanmıştır.

Diğer taraftan, 22.08.2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İhale Genel Tebliği'nin idareler tarafından EKAP üzerinden gerçekleştirilecek işlemleri düzenleyen "Doğrudan temin kayıt formu" başlıklı 30.9.2. maddesinde, doğrudan temin yoluyla yapılan alımların, takip eden ayın onuncu gününe kadar "Doğrudan Temin Kayıt Formu" doldurularak EKAP üzerinden kayıt altına alınması gerektiği düzenlenmiştir.

Yapılan incelemede, Belediyenin mal alımlarına ilişkin toplam ödenek tutarı 41.373.890,51 TL olup bu ödenek tutarının %10'u ise 4.137.389,05 TL'ye isabet etmektedir. Yıl içinde 4734 sayılı Kanun'un 22'nci maddesinin (d) bendi uyarınca yapılan mal alımlarına ilişkin harcama toplamının 26.431.064,70 TL olduğu; bu tutarın 2023 yılı bütçesiyle ayrılan ödeneğin %64'üne isabet ettiği fakat mevzuat ile belirlenmiş olan %10'luk limitin aşımına neden olan 22.293.675,65 TL tutarındaki harcamalar için Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünün alınmadığı tespit edilmiştir. Hizmet alımlarında kullanılmak üzere konulan ödeneklerin %10'u 5.302.937,62 olup 2023 yılı içerisinde 4734 sayılı Kanun'un 22'inci maddesinin (d) bendi uyarınca yapılan harcama toplamı ise 18.033.982,33 TL'dir. Bu tutar ödeneğin %34'üne isabet etmektedir. Buna göre Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan yapılan hizmet alımları harcama tutarı 12.731.044,71 TL'dir. Yapım işleri için ödeneğin %10'u 244.100,00 iken doğrudan temin suretiyle yapılan harcama tutarı 478.785,00 TL olmuştur. Bu tutar ise ödeneğin yaklaşık %20'sine tekabül etmektedir.

Tablo 12: Doğrudan Temin ile Yapılan Mal ve Hizmet Alımları

Harcama Kalemleri	2023 Yılı Toplam Ödenek Tutarı (A)	Toplam Ödenegin % 10'u (Sınır) (B=A*%10)	22/d Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/Toplam Ödenek Tutarı (C/A)
Mal Alımı	41.373.890,51	4.137.389,05	26.431.064,70	22.293.675,65	64
Hizmet Alımı	53.029.376,22	5.302.937,62	18.033.982,33	12.731.044,71	34
Yapım İşleri	2.441.000,00	244.100,00	478.785,00	234.685,00	20

Ayrıca, doğrudan temin yoluyla yapılan alımlar Kamu İhale Genel Tebliği'nde belirtildiği üzere Belediye tarafından EKAP üzerinde kayıt altına alınmamaktadır. Bu durum yukarıda yer verilen yasal düzenlemelere aykırılık teşkil etmekle birlikte bir yandan da 4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin (1) bendinde yer alan ve söz konusu Kanun'un 21'nci ve 22'nci maddeleri kapsamında parasal limitler dâhilinde yapılan harcamaların, idarenin bütçesine bu amaçla koyduğu ödeneğin %10'unu aşamayacağı hükmüne ilişkin kontrollerin EKAP verileri ile teyit edilememesine neden olmaktadır.

İdarenin 4734 sayılı Kanun ve ilgili ikincil mevzuat uyarınca doğrudan temin yöntemi ile yapılan alımlarda, ödeneklerinin %10'unu aşan kısım için Kamu İhale Kurulunun uygun görüşünü alması gerekmektedir. Ayrıca, doğrudan temin yoluyla yapılan alımlar için Kamu İhale Genel Tebliği'nde belirtildiği üzere, Doğrudan Temin Kayıt Formunun doldurulması ve alımların EKAP üzerinde kayıt altına alınması gerekmektedir.

BULGU 10: Manisa Büyükşehir Belediyesi Tarafından İdareye Aktarılması Gereken Kazı Bedellerinin Takip Edilmemesi

Belediye sınırları içindeki sokaklarda ortak altyapı hizmetleri kapsamında yapılan kazılar nedeniyle Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsil edilerek Belediyeye aktarılması gereken gelirlerin aktarılmadığı ve bu tutarların Belediye tarafından da takip edilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun mükerrer 79'uncu maddesinde;

“... Altyapı kazı alanı ile kazı sırasında diğer altyapı tesislerine zarar verilmesi halinde bu tesisler kazıyı yapan tarafından eski haline getirilir. Altyapı kazı alanı, alan tahrip tutarının peşin yatırılması veya alan tahrip tutarı kadar teminat verilmesi halinde belediyece de kapatılabilir. İzinsiz altyapı kazısı yapanlara veya altyapı kazı alanını usulüne uygun kapatmayanlara belediye encümenince alan tahrip tutarının beş katına kadar idari para cezası verilir. İdari para cezası, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir. Bu yerlerin alan tahrip tutarı, varsa teminatı düşülerek ayrıca tahsil edilir.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun “Altyapı hizmetleri” başlıklı 8'inci maddesi ve “Ulaşım hizmetleri” başlıklı 9'uncu maddesine dayanarak hazırlanan Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği 15.06.2016 tarihli ve 26199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'in “Görev ve yetkileri” başlıklı 8'inci maddesinin (f) bendi ile altyapı ile ilgili kazı yapacak gerçek ve tüzel kişilere izin ve kazı ruhsatı verilmesi ile buna ilişkin bedelin belirlenmesi işlemlerinin Alt Yapı Koordinasyon Merkezi yetkisinde olduğu, “Hesabın oluşumu ve geliri başlıklı” 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, Büyükşehir ve ilçe belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirlerin büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanacağı, sokakların kazısından elde edilen gelirlerin ise ilgili belediyeye aktarılacağı, bu paraların büyükşehir ilçe belediyeleri tarafından sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımların yapımında kullanılacağı, bu gelirlerin amacı dışında kullanılmayacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki yasal düzenlemelerden anlaşılacağı üzere; altyapı kazı alanı ile kazı sırasında diğer altyapı tesislerine zarar verilmesi halinde bu tesislerin kazıyı yapan tarafından eski haline getirilmesi esastır. Ancak, altyapı kazı alanı, alan tahrip tutarının peşin yatırılması veya alan tahrip tutarı kadar teminat verilmesi halinde belediyece de kapatılabilir. Söz konusu kazı bedelleri büyükşehirlerde, büyükşehir belediyesi alt yapı yatırım hesabında toplanmaktadır. Sokak kazılarından elde edilen gelirler ise büyükşehir belediyesince ilgili belediyeye aktarılır ve bu gelirler asfalt ve kaldırımların yapımı dışında kullanılamaz.

Ancak yapılan incelemede, İdarenin yetki alanındaki cadde ve sokaklarda yapılan kazılardan elde edilerek alt yapı yatırım hesabında toplanan gelirlerin, Büyükşehir Belediyesi tarafından İdareye aktarılmadığı, İdarenin ise bununla ilgili bir takibinin olmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, İdarenin yetki alanındaki sokakların kazısından elde edilen alan tahrip bedelinin Büyükşehir Belediyesi tarafından İdareye aktarılması için gereken takibat işlemleri yapılarak tahsilatın sağlanması gerekmektedir.

BULGU 11: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Paylarının Hatalı Hesapta Muhasebeleştirilmesi

Belediye tarafından emlak vergisiyle birlikte tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı yerine hatalı olarak 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında takip edildiği görülmüştür.

22.08.2015 tarihli ve 29453sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik’in;

“Katkı payının tarh, tahakkuku ve tahsili” başlıklı 5’inci maddesinde;

“Katkı payı, bina, arsa ve araziler için, mükellefiyetin başlangıç yılında tespit edilen vergi değeri üzerinden; mükellefiyetin başlangıç yılını takip eden yıldan itibaren ise, her yıl, bir önceki yıla ait vergi değerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nisbetinde artırılması suretiyle tespit olunacak değer üzerinden, yıllık olarak tarh, tahakkuk ve tahsil edilen emlak vergisinin yüzde on (%10)’u oranında, emlak vergisiyle birlikte tarh, tahakkuk ve tahsil edilir.”

“Katkı payı hesabı” başlıklı 6’ncı maddesinde ise;

“Belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarlar, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılır.”

hükümleri yer almaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabına ilişkin “Hesabın niteliği” başlıklı 274’üncü maddesinde;

“Bu hesap, bütçe ile ilişkilendirilmeksizin mevzuatları gereği, diğer kamu idareleri adına yapılan tahsilatın izlenmesi için kullanılır.” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden, belediyelerce yıllık olarak tarh, tahakkuk ve tahsil edilen emlak vergisinin yüzde on (%10)’u oranında, kültür varlıkları katkı payının il

özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları adına emlak vergisiyle birlikte tahsil edileceği, başka kamu idareleri adına tahsil edilen tutarların ise 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında muhasebeleştirileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, Kula Belediyesi tarafından tahsil edilen katkı paylarının 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı yerine 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında muhasebeleştirildiği tespit edilmiştir.

Yapılan hatalı işlemler yıl sonu bilançosunda 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının alacak tutarının olması gerekenden 800.047,13 TL fazla ve 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabının alacak tutarının olması gerekenden 800.047,13 TL eksik olmasına sebebiyet vermiştir.

Yönetmelik hükümleri gereği, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı paylarının 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 12: Parkların Aydınlatma Abone Grubundan Tarifelendirilmemesi ve Genel Aydınlatma Kapsamındaki Tesislerin Elektrik Dağıtım Şirketine Devredilmemesi

Belediyenin sorumluluğunda bulunan muhtelif yerlerin elektrik abone grubunun “aydınlatma abone grubu” olarak belirlenmesi gerekirken resmi daire-ticarethane (kamu ve özel hizmetler) grubu olarak belirlendiği ve genel aydınlatma kapsamındaki tesislerin işletme yükümlülüğünün elektrik dağıtım şirketine devredilmediği görülmüştür.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından belirlenen Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar’ın ikinci bölümünde abone grupları sayılmış, resmi daireler, 3 ilâ 6’ncı maddelerde sayılan gruplar içinde yer almadığından, 7’nci maddede bu Usul ve Esaslarda tanımlanan diğer ana ve alt abone grupları kapsamına girmeyen diğer tüm tüketiciler ile birlikte “Ticarethane abone grubu” dahilinde değerlendirilmiştir.

Anılan Usul ve Esaslar’ın “Aydınlatma abone grubu” başlıklı 6’ncı maddesinde; “(1) *Bu abone grubu iki alt abone grubundan oluşur:*

1. 27/07/2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliği gereğince enerji giderleri genel aydınlatma kapsamında ödenen aydınlatmalar, bu alt abone grubu kapsamındadır. Bu alt abone grubu kapsamındaki enerji

ilgili dağıtım şirketi tarafından temin edilir ve tahakkuk ile tahsilat işlemleri Genel Aydınlatma Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilir.

2. Otoyollar ve özelleştirilmiş erişme kontrollü karayollarının aydınlatılması, güvenlik amacıyla yapılan sınır aydınlatmaları, toplumun ibadetine açılmış ve ücretsiz girilen ibadethanelere ilişkin aydınlatmalar ve halkın ücretsiz kullanımına açık ve kamuya ait park, bahçe, tarihî ve ören yerlerinden aydınlatmaları 27/07/2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliği kapsamında ödenmeyenlerin aydınlatmaları bu alt abone grubuna dahildir. Bu alt abone grubu kapsamındaki tüketiciler enerjiyi düzenlenen tarife üzerinden ilgili görevli tedarik şirketinden temin edebileceği gibi, serbest tüketici statüsüne sahip iseler ikili anlaşma yaparak da temin edebilirler.” denilmek suretiyle “aydınlatma abone grubu” açıklanmıştır.

Söz konusu maddede geçen 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’na dayanılarak hazırlanan ve 27.07.2013 tarihli ve 28720 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Aydınlatma Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinin ikinci fıkrasında; kamunun genel kullanımına yönelik bulvar, cadde, sokak, alt-üst geçit, köprü, meydan, kavşak, yürüyüş yolu ve yaya geçidi gibi yerler ile halkın ücretsiz kullanımına açık ve ticari faaliyette bulunulmayan kamuya ait park, bahçe, tarihî ve ören yerleri gibi halka açık yerlerin aydınlatmaları ile trafik sinyalizasyonunun genel aydınlatma kapsamında değerlendirileceği ve enerji giderlerinin genel aydınlatma kapsamında ödeneceği hükme bağlanmıştır. Aynı fıkranın devamında ise; ticari, reklam, ilan ve benzeri amaçlı panoların aydınlatmaları ile süs aydınlatmalar için harcanan enerjinin genel aydınlatma kapsamında değerlendirilmeyeceği ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in 5’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında ise; “(3) *Toplu Konut İdaresinin, küçük sanayi sitelerinin, dağıtım lisansı bulunmayan OSB’lerin anahtar teslimi yaptırdığı genel aydınlatma tesisleri ile Karayollarının ve Belediyelerin anahtar teslimi yaptırdığı alt-üst geçit ve köprülü kavşak işlerine ilişkin aydınlatma tesisleri bağlantı anlaşması yapıldıktan sonra mülkiyeti TEDAŞ’a ait olmak üzere ilgili dağıtım şirketine protokol ile iz bedel üzerinden devredilir.*

(4) Halkın ücretsiz kullanımına açık ve kamuya ait park, bahçe, yürüyüş yolu, tarihî ve ören yerlerinin aydınlatılması ile alt-üst geçit, yaya alt-üst geçidi ve trafik sinyalizasyonu için gerekli sistemlerin tesisi ve işletilmesi ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına aittir. İlgili kurum ve kuruluşlar tesis edip bakım-onarımını yaptıkları bu tür tesislerin işletme yükümlülüğünü dağıtım şirketine devredebilirler.”

denilmek suretiyle genel aydınlatma kapsamında bulunan yerlerin dağıtım şirketlerine devri hususu açıklanmıştır.

Yine Yönetmelik'in "Bağlantı yükümlülüğü" başlıklı 8'inci maddesine göre; "(1) Bu Yönetmelik kapsamında yeni yerlerin aydınlatılması için sorumlu kişilerce, 6 ncı madde hükümleri dikkate alınarak hazırlanan ve onaylanan projelere göre müstakil bağlantı noktası tesis edilir ve ilgisine göre belediye, il özel idaresi veya ilgili kamu kuruluşu ile dağıtım şirketi arasında bağlantı anlaşması yapılır. Tarafların bağlantı anlaşmasını imzalamaktan imtina etmesi durumunda konu aydınlatma komisyonu tarafından çözülür.

(3) Genel aydınlatma tesisinin bağlantı noktasından, genel aydınlatma amacı dışında enerji verilemez. Ancak, teknik nedenlerle müstakil bağlantı noktası tesis edilemeyen ve genel aydınlatma hat veya tesislerinden beslenen ışıklı reklam veya ilan panosu ve benzerlerine ait aydınlatma giderleri genel aydınlatmaya ilişkin tahakkuk hesaplarına dâhil edilmez."

hükümleri ile Yönetmelik kapsamındaki yerlerde genel aydınlatma aboneliğinin oluşturulmasında idarelerin sorumlulukları ve dağıtım şirketleri ile yapılacak anlaşmalar üzerine düzenleme yapılmıştır.

Yapılan incelemede, Belediye sorumluluğunda bulunan parklar, yeşil alanlar, yürüyüş yolları, tarihi ve ören yerleri gibi aydınlatma kapsamında bulunması gereken elektrik aboneliklerinin resmi daire-ticarethane (kamu ve özel hizmetler) abone grubunda yer aldığı; genel aydınlatma kapsamındaki yerlerde yer alan aydınlatma sistem ve tesislerinin Yönetmelikle öngörülen şekilde kurulumu ile bakım ve onarımlarının yapılarak dağıtım şirketine devrinin sağlanmadığı; tüm bu nedenlerle söz konusu yerlerde tüketilen elektrik enerjisi için Belediyeye ek malî avantajlar sağlanabileceken, bu imkândan mahrum kaldığı tespit edilmiştir.

Genel Aydınlatma Yönetmeliği kapsamında işletme yükümlülüğü devredilebilecek yerlerin tespit edilerek; parklar, yeşil alanlar, yürüyüş yolları, tarihi ve ören yerleri gibi aydınlatmalarının aydınlatma grubundan tarifelendirilmesinin sağlanması ile enerji dağıtım şirketine devredilmesi ve enerjinin verimli kullanımı için çalışmalar yapılmalıdır.

BULGU 13: Belediyenin Kamuoyuna Açıklanması Zorunlu Bilgi, Belge, Karar ve Raporlarının İnternet Sitesinde Yayımlanmaması

Belediyenin mevzuat gereği kamuoyuna açıklaması gereken bilgi, belge, karar ve raporları resmî internet sitesinde yayımlamadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu düzenlemeleri çerçevesinde herkes, ikamet ettiği beldenin hemşehrîsi olup, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma haklarına sahiptir. Kanun'un hemşehrîlik hukukuna ilişkin düzenlemelerine göre, belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkî olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlü tutulmuştur. Bu nedenle belediye nezdindeki hakların takip edilebilmesi ve yükümlülüklerin tam ve eksiksiz yerine getirilebilmesi için belediye faaliyetleri konusunda uygun şekilde bilgilendirme yapılması son derece önemlidir.

Bunun yanı sıra, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun mali saydamlıkla ilgili düzenlemeleri, idareleri mali yönetim ve kontrol süreçleriyle ilgili olarak kamuoyuna açıklama yapmakla ve bunların ulaşılabilir olmalarını sağlamakla yükümlü tutmaktadır.

Anılan açıklamalar doğrultusunda Belediyenin resmî internet sitesinde yayımlanması gerekenler ile ilgili olarak aşağıda yer alan hususlar değerlendirilmiştir:

A- Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporlarının Yayımlanmaması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Malî saydamlık" başlıklı 7'nci maddesinin "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında denetimin sağlanması amacıyla kamuoyu zamanında bilgilendirilir. Bu amaçla; (...) Hükümet politikaları, kalkınma planları, yıllık programlar, stratejik planlar ile bütçelerin hazırlanması, yetkili organlarda görüşülmesi, uygulanması ve uygulama sonuçları ile raporların kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması, (.) zorunludur.*" hükmü gereğince kamu idarelerinin yıllık programlarının, stratejik planlar ile bütçelerinin, uygulanması ve uygulama sonuçlarının ve raporlarının kamuoyuna açık ve ulaşılabilir olması gerekmektedir.

B- Mali Tablolarının Yayımlanmaması

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Mali raporlamada süreler" başlıklı 327'nci maddesinin birinci fıkrasında; "*(Değişik: 8/1/2018-2018/11321 K.) Temel mali tablolar yıllık dönemler itibarıyla takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar, diğer mali tablolar ise aylık dönemler itibarıyla takip eden ayın sonuna kadar hazırlanarak idarelerin resmi internet sitesinde yayınlanır.*" hükmü yer almış;

Yönetmelik'in "Mali raporlamada sorumlular" başlıklı 311'inci maddesinde ise "Kapsama dâhil kamu idarelerinin mali hizmetler birim yöneticileri, mali raporlama kapsamındaki mali tabloların belirlenen standartlara uygun olarak hazırlanmasından; üst yöneticiler de bu hususları gözetmekten ve belirlenen süreler içinde yayımlanmasından sorumludur." denilerek mali raporlama kapsamındaki mali tabloların yayımlanmasından üst yöneticinin sorumlu olduğu belirtilmiştir.

C- Yapılan Yardımların, Sağlanan Teşvik ve Desteklemelerin Yayımlanmaması

5018 sayılı Kanun'un "Malî saydamlık" başlıklı 7'nci maddesinin "Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından sağlanan teşvik ve desteklemelerin bir yılı geçmemek üzere belirli dönemler itibarıyla kamuoyuna açıklanması, (...) zorunludur." hükmü gereğince kamu idareleri tarafından sağlanan yardımların, teşvik ve desteklemelerin kamuoyuna açıklanması gerekmektedir.

D- Denetim Sonuçlarının Yayımlanmaması

5393 sayılı Kanun'un "Denetim komisyonu" başlıklı 25'inci maddesi gereğince meclis tarafından oluşturulan denetim komisyonunca hazırlanan rapor ile 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülen iç ve dış denetim raporlarının sonuçları Belediye Kanunu'nun 55'inci maddesinin "Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur." hükmü gereğince Belediyenin internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

Nitekim, 27.04.2004 tarihli ve 25445 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik'in "Bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirler" başlıklı 6'ncı maddesinde Kanuna uyumlu olarak "(...) Kesinleşen faaliyet ve denetim raporları uygun vasıtalarla kamuoyunun incelemesine açık hale getirilir." hükmü düzenlenmiştir.

İdarenin 2023 yılı mali işlemlerinin incelenmesi sonucunda,

- Belediye Bütçesi ile Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporunun
- Aylık ve yıllık dönemler itibarıyla mali tabloların
- Belediye tarafından yapılan yardımların, sağlanan teşvik ve desteklerin
- Meclis tarafından oluşturulan denetim komisyonunca hazırlanan raporlar ile yürütülen iç ve dış denetim raporlarının sonuçlarının

Belediyenin internet sitesinde yer almadığı tespit edilmiştir.

İdare faaliyetlerinin ve mali tablolarının şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesi çerçevesinde kamuoyunun erişimine açık olmasının sağlanması için adı geçen yönetmelikte belirtilen tabloların belirtilen sürelerde resmi internet sitesinde yayımlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>